

T.C.
Avrasya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Anabilim Dalı
İktisat Bilim Dalı

YÜKSEKÖĞRETİMLİ GENÇLİĞİN İŞSİZLİK KAYGISI ve
ÇALIŞMA HAYATI ALGISI:
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Elif ERGÜL

Yüksel Lisans Tezi

Mayıs 2019
TRABZON

**YÜKSEKÖĞRETİMLİ GENÇLİĞİN İŞSİZLİK KAYGISI ve
ÇALIŞMA HAYATI ALGISI:
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE
BİR UYGULAMA**

Elif ERGÜL

**Avrasya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Anabilim Dalı
İktisat Bilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

Dr. Öğr. Üyesi Neda HASHEMİ

**Mayıs 2019
TRABZON**

TEZ ONAY FORMU

İktisat Anabilim Dalı, İktisat Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Elif ERGÜL tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Neda HASHEMİ KHOSROSHAHİ yönetiminde hazırlanan “Yükseköğretimli Gençliğin İşsizlik Kaygısı ve Çalışma Hayatı Algısı: Avrasya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 24/05/2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarıyla bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Kerem KARABULUT

Jüri-Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Neda HASHEMİ

Jüri
Prof. Dr. Hasan SEYİT

Tez savunması ile ilgili yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

İNSTITÜ MÜDÜRÜ
Prof. Dr. Mehmet GÖKÇER

Etik Beyan Sayfası

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunduğunu beyan ederim. 24/05/2019

ELİF ERGÜL

TEŞEKKÜR

Çalışmamın ilk aşamasından bu yana tamamlanmasına kadar geçen sürede engin bilgi ve birikimiyle paha biçilmez katkılar veren değerli danışmanım ve hocam Sayın Dr. Öğr.Üyesi Neda HASHEMİ'ye en derin saygı ve minnetlerimle teşekkür ederim.

Çalışma süresince ve hayatımda, maddi ve en önemlisi manevi katkılarından dolayı beni her anlamda destekleyen eşim Cihan Ergül'e en içten sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Elif Ergül

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT.....	IX
TABLolar DİZİNİ	X
GRAFİKLER DİZİNİ.....	XI
KISALTMALAR DİZİNİ.....	XII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİK VE İŞSİZLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	4
1.1. İşsizlik Kavramı	4
1.1.1. Türkiye’de İşsizlik	4
1.1.2. Genç İşsizlik.....	6
1.2. İşsizlik Kaygısı.....	8
1.3. Genç İşsizliği Teorileri.....	8
1.3.1. İş Arama Teorisi.....	8
1.3.2. İşten Çıkarma Teorisi.....	9
1.3.3. Yaşam Süresi Teorisi	9
1.3.4. Trend Teorileri	10
1.3.5. Sıra İşsizlik Teorisi	10
1.4. İşsizlik ve Psikolojik Etkileri Arasındaki İlişkiyi Belirleyen Faktörler.....	11
1.4.1. Sosyo_Demografik Faktörler.....	11
1.4.1.1. Yaş	11
1.4.1.2. Cinsiyet.....	13
1.4.1.3. Eğitim	15
1.4.1.4. Finansal Zorluk.....	16
1.4.2. Özsaygı.....	17
1.5. İşsizlik ve Psikolojik Etkileri	17
1.6. Araştırmanın Amacı	20
1.7. Yükseköğretimli Gençliğin İşsizlik Kaygısı İle İlgili Yapılan Çalışmalar	20

İKİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİĞE PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR.....	23
2.1. Yöntem.....	23
2.2. Katılımcılar	23
2.3. Veri Toplama Araçları	23
2.3.1. İşsizlik Kaygısına İlişkin Psikometrik Sorular.....	23
2.3.2. Beck Depresyon Envanteri.....	24
2.3.3. Stres Belirtileri Ölçeği	24
2.3.4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	25
2.3.5. Beck Anksiyete Envanteri.....	25
2.3.6. Rotter'in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeği.....	26
2.4. İşlem.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞSİZLİĞE BAKIŞ AÇISINA GÖRE PSİKOLOJİK BULGULAR.....	27
3.1. Bulgular.....	27
3.2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	27
3.2.1. Cinsiyetin Temel Etkisine İlişkin Bulgular	34
3.2.2. Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanı Tanımlayıcı İstatistik Puanları	36
3.2.3. Cinsiyete Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları.....	37
3.2.4. Akademik Başarı Düzeyine Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları	38
3.2.5. Öğrencilerin Alınan Eğitimin İş Yaşamına Başlangıç İçin Yeterliliği Düşüncelerine Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları.....	38
3.3. Korelasyon Analizi ve İlişkin Bulgular.....	39
3.4. Regresyon Analizi İşsizlik Puanları İçin Regresyon Analizi Sonuçları.....	40
SONUÇ	41
ÖNERİLER.....	45
YARARLANILAN KAYNAKLAR	46
EKLER	48
Ek.1 Demografik Bilgi Formu	48
Ek.2 İşsizlik Kaygısına İlişkin Sosyometrik Sorular	51

Ek.3 Beck Depresyon Envanteri (1978 Formu).....	53
Ek.4 Stres Belirtileri Ölçeği	55
Ek.5 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	56
Ek.6 Beck Anksiyete Envanteri	57
Ek.7 Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği	58
ÖZGEÇMİŞ	60

ÖZET

YÜKSEKÖĞRETİMLİ GENÇLİĞİN İŞSİZLİK KAYGISI ve ÇALIŞMA HAYATI ALGISI: AVRASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Elif Ergül, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2019

Elif, ERGÜL. Yükseköğretimli Gençliğin İşsizlik Kaygısı Ve Çalışma Hayatı Algısı: Avrasya Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2019.

İşsizlik birçok ülkede, özellikle son dönemlerde küreselleşme ve ekonomik krizlerle çok ciddi bir sorun haline gelmiştir. İşsizlik ile birlikte sosyal, psikolojik, ekonomik gibi birçok araştırmalar ön plana çıkmıştır. Psikologlar işsizlik ve psikolojik etkilerini incelemek ve açıklamak amacı ile farklı kuramlar geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Ülkeler için büyük bir sorun olan işsizliğin önemli bölümünü ise genç işsizler oluşturmaktadır. Genç işsizliğini yorumlayabilmek için çeşitli teoriler çalışmamda bulunmaktadır.

Yaptığım çalışmanın amacı yüksek öğretimli gençliğin işsizlik kaygısı ve bu kaygının psikolojik etkilerini araştırmaktır. İşsizlik kaygısını etkileyen faktörler benlik saygısı ve kontrol odağının olduğu düşünülmektedir. Sosyo_demografik faktörler (yaş, cinsiyet, eğitim, finansal zorluk gibi) işsizlik kaygısı ile ilişkisi açıklanmaktadır.

Bu amaçla Avrasya Üniversitesi'nde eğitim alan 143 son sınıf öğrencisine çeşitli anketler uygulanmıştır. Sonuçlar araştırma kapsamında tartışılmış, işsizlik kaygısını azaltmaya yönelik önerilerde de bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Genç İşsizlik, İşsizlik Kaygısı

ABSTRACT

UNDERSTANDING OF HIGHER EDUCATION YOUTH WITHOUT UNEMPLOYMENT AND PERCEPTION OF WORKING LIFE: AN APPLICATION ON THE STUDENTS OF AVRASYA UNIVERSITY

Elif Ergül, Master Thesis, Trabzon, 2019

Elif ERGÜL. Understanding Of Higher Education Youth Without Unemployment And Perception Of Working Life: An Application On The Students Of Avrasya University, Master's Thesis, Trabzon, 2019.

Unemployment has become a very serious problem in many countries, especially in recent years with globalization and economic crises. In addition to unemployment, social, psychological and economic researches have come to the forefront. Psychologists have developed and applied different theories in order to examine and explain their unemployment and psychological effects. The major part of unemployment, which is a major problem for countries, is the unemployed. Several theories are available in my study to interpret youth unemployment.

The aim of my study is to investigate the anxiety of the university youth and the psychological effects of this anxiety. Factors affecting unemployment anxiety are thought to be self_esteem and locus of control. Socio_demographic factors (such as age, gender, education, financial difficulty) are related to unemployment anxiety.

For this purpose, a number of questionnaires were applied to 143 senior students studying at Avrasya University. The results were discussed within the scope of the research and suggestions were made to reduce the unemployment anxiety.

Key words: Unemployment, Youth Unemployment, Unemployment Anxiety.

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. İşsizliğin Psikolojik Modeli.....	18
Tablo 2. Fakülte/Meslek Yüksekokulu Dağılımı Tablosu.....	27
Tablo 3. Sınıf Değişkeni Dağılımı Tablosu	28
Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni Dağılımı Tablosu	28
Tablo 5. Yerleşim Yeri Dağılımı Tablosu	28
Tablo 6. Eğitim Düzeyi Değişkeni Dağılımı 1 Tablosu	29
Tablo 7. Eğitim Düzeyi Değişkeni Dağılımı 2 Tablosu	29
Tablo 8. Sektör Değişkeni Dağılımı 1 Tablosu	29
Tablo 9. Sektör Değişkeni Dağılımı 2 Tablosu	30
Tablo 10. Gelir Dağılımı Tablosu.....	30
Tablo 11. Aylık Harcama Değişkeni Dağılımı Tablosu	30
Tablo 12. Kalınan Yer Değişkeni Dağılımı Tablosu	31
Tablo 13. Bölüm Tercih Değişkeni Tablosu.....	31
Tablo 14. Akademik Başarı Değişken Tablosu	31
Tablo 15. Eğitim Yeterliliği Değişkeni Tablosu.....	32
Tablo 16. İş Deneyimi Değişkeni Tablosu	32
Tablo 17. İlişki Değişkeni Dağılımı Tablosu.....	32
Tablo 18. Avantajlar Değişkeni Dağılımı Tablosu	33
Tablo 19. İş Bulmama Değişkeni Dağılımı Tablosu	33
Tablo 20. Cinsiyet Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Tablosu	34
Tablo 21. Depresyon Düzeyi Ve Cinsiyet Gruplar Analiz Tablosu	34
Tablo 22. Kontrol Odağı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu	34
Tablo 23. Benlik Saygısı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu	35
Tablo 24. Stres Belirtileri Ve Cinsiyet Analizi Tablosu	35
Tablo 25. Kaygı Düzeyine İlişkin İstatistik Tablosu	36
Tablo 26. Kaygı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu.....	37
Tablo 27. Kaygı Düzeyi Ve Akademik Başarı Analizi Tablosu.....	38
Tablo 28. Kaygı Düzeyi Ve Eğitim Yeterliliği Analiz Tablosu	38
Tablo 29. Koralasyon Analizi Tablosu	39
Tablo 30. Regresyon Analizi Sonuçları 1	40
Tablo 31. Regresyon Analizi Sonuçları 2	40

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik 1. Türkiye’de İşsizlik Senelik Grafiği.....	5
Grafik 2. Türkiye ve Karşılaştırmalı İşsizlik Grafiği	5
Grafik 3. Türkiye Genç İşsizlik Grafik	7
Grafik 4. Türkiye ve Karşılaştırmalı Genç İşsizlik Grafiği	7
Grafik 5. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Guruplarına Göre Dağılımı Grafiği	12
Grafik 6. Türkiye’de Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranı	14
Grafik 7. Cinsiyetlerin İşteki Durumu (Bin Kişide).....	14
Grafik 8. Cinsiyetlerin Çalıştıkları Faaliyet Alanına Göre Oranı	15
Grafik 9. Son Bitirilen Eğitim Kademesine İstihdam Oranı	16
Grafik 10. Durumluluk ve Sürekli Kaygı İle Umutsuzluk Puanı Tanımlayıcı İstatistik Grafiği	37

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
OECD	: Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜSİAD	: Türkiye Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
TSKB	: Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı

GİRİŞ

Toplum için işsizlik en önemli sorunlardan biridir. İşsizlik bunun yanı sıra ekonomik, psikolojik ve sosyal bir problemdir. İşsizlik küreselleşme ile birlikte daha çok yaygınlaşmakta, ekonomik krizlerde bu durumu tetiklemektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 2019 yılı tahminleri bu problemi vurgulamaktadır. Günümüzde yaygın olan işsizlik sosyal eşitsizliği, yoksulluğu ve çatışmayı oluşturmakta ve birçok çalışmanın araştırma konusu olmaktadır.

Günümüz yaşamında hayatımızı idame ettirmek için bir işe ihtiyaç olduğu tartışılmaz bir gerçektir, fakat çalışmanın birey açısından anlamı maddi kazanç elde etmenin çok ötesindedir. Çalışmak hayatımızda merkezi roledir. Çalışma hayatı bireye maddi gelir, statü, düzen ve amaç edinmektedir. Bireyin kendisine uygun bir işe sahip olması yine aile ve toplum üzerinde olumlu etkiler oluşturmaktadır. Bireyin kendisine uygun olmayan bir işin olmayışı yoksulluğu ve sosyal eşitsizliğin yanı sıra birçok psikolojik sorunları da tetiklemektedir. İşsizliğin günümüzde olumsuzluk ve stresli bir yaşam olarak değerlendirilirken işsizlik ile ilgili çalışmalarda, işsizliğin fiziksel sağlık, psikoloji, yaşam kalitesi ve kişisel ilişkilerinin olumsuz etkilendiği görülmektedir.

İşsizlik Türkiye'nin de öncelikli sorunları arasındadır. 1980'lerin başında ve daha sonra 1990'ların başında gerçekleşen kısmi bir azalma dışında, işsizlik oranı 1960'lardan bu yana sürekli olarak artmaktadır. (Ansal vd., 2000:102).

Yaşanan krizler ile birlikte, birçok kişi işini kaybetmiş, istihdam oranları düşmüş, işgücü piyasasına yeni girenlerle de birlikte işsizlik içinden çıkılmaz bir hal almıştır ve bu oranların artmasından endişe duyulmaktadır.

İşsizlik oranındaki artış, küresel ekonomideki daralma ve krizler iş piyasasına girmeye hazırlanan ya da henüz girmiş gençleri daha da çok etkilemektedir. Küresel ekonomide daralma ve krizlerle birlikte tüm dünyada işsizlik katlanarak artmaktadır. Günümüzdeki işsizlik oranlarının bu kadar artması özellikle gençlerde öfke, hayal kırıklığı, gelecekte umutsuzluk gibi olumsuz duygulara neden olmaktadır.

İşgücü niteliğini arttırmak, işsizlik kısılacından kurtulabilmek için başvurulan çözüm yollarından birisidir. Gençler üniversite eğitimi alarak işgücü piyasasında daha avantajlı olmayı hedeflemektedir, fakat üniversite eğitimi almak işsizlik problemini ortadan kaldıramamakta ve işsizlik oranlarının yüksek oluşu eğitilmiş işgücünü de tehdit etmektedir. Üniversite eğitimini tamamlamak iyi bir iş için yeterli olamaması gençlerde hayal kırıklığı

yaratmakta ve gelecek kaygısı oluşturmaktadır. Gençlerin daha iyi koşullar altında çalışma isteği nedeni ile üniversite eğitimi almış işsizlerin, niteliksiz işgücüne göre daha uzun süre işsiz kalmaktadır. Bu neden ile üniversite hayatına devam eden gençlerin işsiz kalma duygusunu yaşaması kaçınılmazdır.

İşsizlik konusunu araştıran çalışmalarda işini yeni kaybetmiş ya da bir süredir işsiz kalmış bireyler araştırmışlardır ve psikolojik etkileri incelenmiştir. Araştırmalarda dikkat çeken genç işsizleri yetişkin işsizlere nazaran daha az etkilendiği görülmektedir. İddia edilen, genç işsizlerin ailelerin bakım, geçinme ve destek olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak gençler için iş bulmak, birey olmak, aileden ayrılmak, evlenmek, yeni bir ev kurmak yani kısaca bağımsız bir birey olmak için tek yol olabilmektedir. (Çelik,2006).

İşsiz bir genç hayatında aileye bağımlı olmak durumunda kalmaktadır ve bu neden ile gençler özgürlükleri kısıtlanmış hissedip gelecek ile ilgili plan yapamamaktadırlar. İşsiz kalmış, özellikle eğitilmiş olan gençler psikometrik semptomlar geliştirebilmekte, depresif duygular barındırmakta ve özsaygısını yitirebilmektedir. Genç işsizlerin yetişkin bireylere oranla daha az etkilendiği araştırmalar geçerliliğini bu noktada bitirmektedir.

Ergenlik dönemindeki gençler kimlik oluşturma çabası içerisinde bulunmakta ve psiko_sosyal gelişim düşünüldüğünde bahsedilen iddianın doğru olmadığı ortaya çıkmaktadır. İşsiz gençler çevrelerinde yer edinebilmeyi hedeflemekte fakat işsizlik kimlik kargaşası yaşayıp hayatlarında bir tehdit teşkil etmektedir.

Araştırmanın amacı, işsizliğin var olduğu durumlarda üniversite hayatına devam eden son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısını saptamak ve bu öğrencilerin eğitim aldıkları sözel ve sayısal bölümler arasında farkın var olup olmadığını belirlemektir. Bu başlıkların yanı sıra ayrıca depresyon, kaygı, stres ve özsaygı arasındaki ilişki göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmamda işsizlik kavramı, işsizlik teorileri ve göstergeler konusunda araştırma yapılmış, işsizlik ve psiko-sosyal ilişki incelenmiş son olarak da işsizliğin oluşturduğu psikolojik problemler üzerinde durulmuştur.

Türkiye’de de artık kronikleşen bir işsizlik oranının olduğu aşîkardır. Ekonomi politikalarının karar vericisi ve uygulayıcısı olan hükümetlerin uyguladıkları politikalar, işsizlik sorununun çözümlenmesinde çok da fazla yol kat edilemediğini ortaya koymuştur. Ülkelerin ekonomi politikalarını, siyaset politikalarından bağımsız düşünmek oldukça güçtür. Ancak çalışmamın amacı ve kapsamı bakımından siyaset politikaları göz ardı edilerek ekonomi politikaları analiz edilmeye çalışılmıştır.

Günümüzdeki işsizlik oranlarının bu kadar artması özellikle gençlerde öfke, hayal kırıklığı, gelecekte umutsuzluk gibi olumsuz duygulara neden olmaktadır.

İşgücü niteliğini arttırmak, işsizlik kısılacından kurtulabilmek için başvurulan çözüm yollarından birisidir. Gençler üniversite eğitimi alarak işgücü piyasasında daha avantajlı olmayı hedeflemektedir, fakat üniversite eğitimi almak işsizlik problemini ortadan kaldıramamakta ve işsizlik oranlarının yüksek oluşu eğitilmiş işgücünü de tehdit etmektedir. Üniversite eğitimi tamamlamak iyi bir iş için yeterli olamaması gençlerde hayal kırıklığı yaratmakta ve gelecek kaygısı oluşturmaktadır. Gençlerin daha iyi koşullar altında çalışma isteği nedeni ile üniversite eğitimi almış işsizlerin, niteliksiz işgücüne göre daha uzun süre işsiz kalmaktadır. Bu nedenle üniversite hayatına devam eden gençlerin işsiz kalma duygusunu yaşamaları kaçınılmazdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİK VE İŞSİZLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1. İşsizlik Kavramı

Çalışmak isteğinde olup iş bulamadığı için çalışmayan çalışma çağındaki nüfusun, nedeni kendileri olmayan toplumsal merkezli bir olgudur. (Mehmet Gök; İşgücü Piyasası ve Kobiler,2004:34)

Terimde anlatıldığı gibi çalışma çağında yani 18_65 yaş arasında ve çalışma isteğinde bulunup, kendi imkanları dahilinde bir sorun olmaksızın iş bulamaması halidir.

Dünya genelinde Türkiye yüzde 8,5'lik orandaki Belçika'dan sonra yüzde 8,8 oranla 13. sırada yer almaktadır.

Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde 2018 yılı genç işsizlik oranı yüzde 22.2 sayısal veriler ile belirlenmiştir.

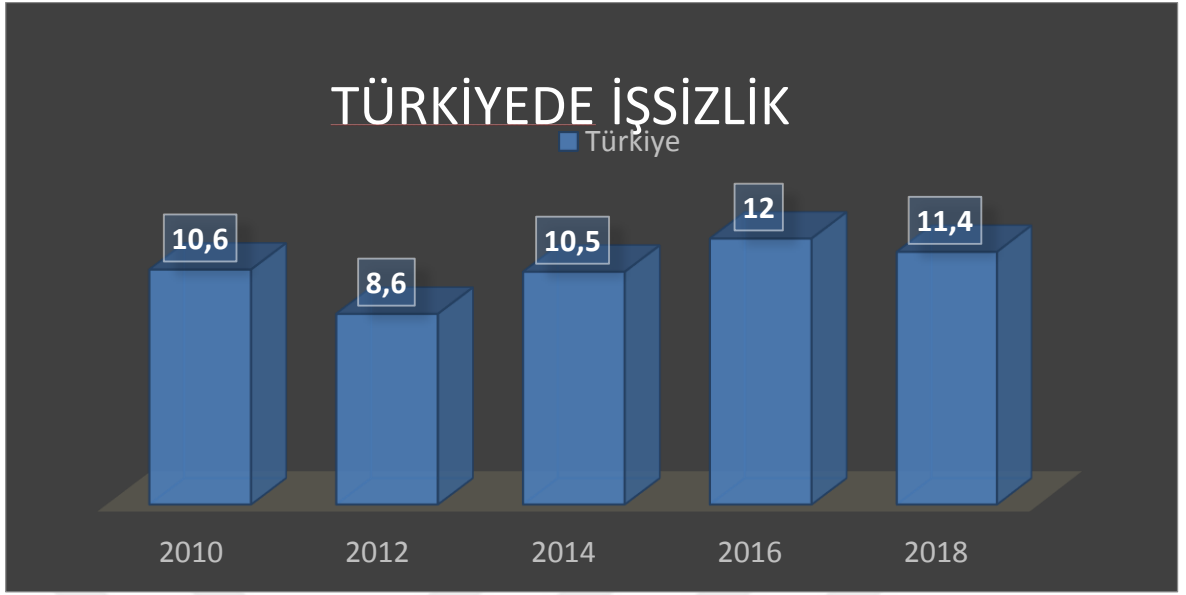
1.1.1. Türkiye'de İşsizlik

Türkiye'deki reel sektör krizi her ekonomik gelişmeye sirayet ettiği gibi işsizlik oranlarını da etkiliyor.

OECD'nin (Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü) yayınladığı istatistiklerde Türkiye'de işsizlik sıralamasında önlerde yer alıyor. OECD'nin Mart 2018 verilerine göre OECD ülkeleri arasında en yüksek işsizlik 20,1 ile Yunanistan'da görülürken bu sırayı İspanya, İtalya ve Türkiye izlemektedir. OECD üyesi ülkeler arasında işsizlik oranı ortalama 5,4 iken Türkiye bu ülkeler arasında en yüksek işsizlik oranına sahip dördüncü ülke olarak yer almaktadır. (Disk-Ar 2018/07)

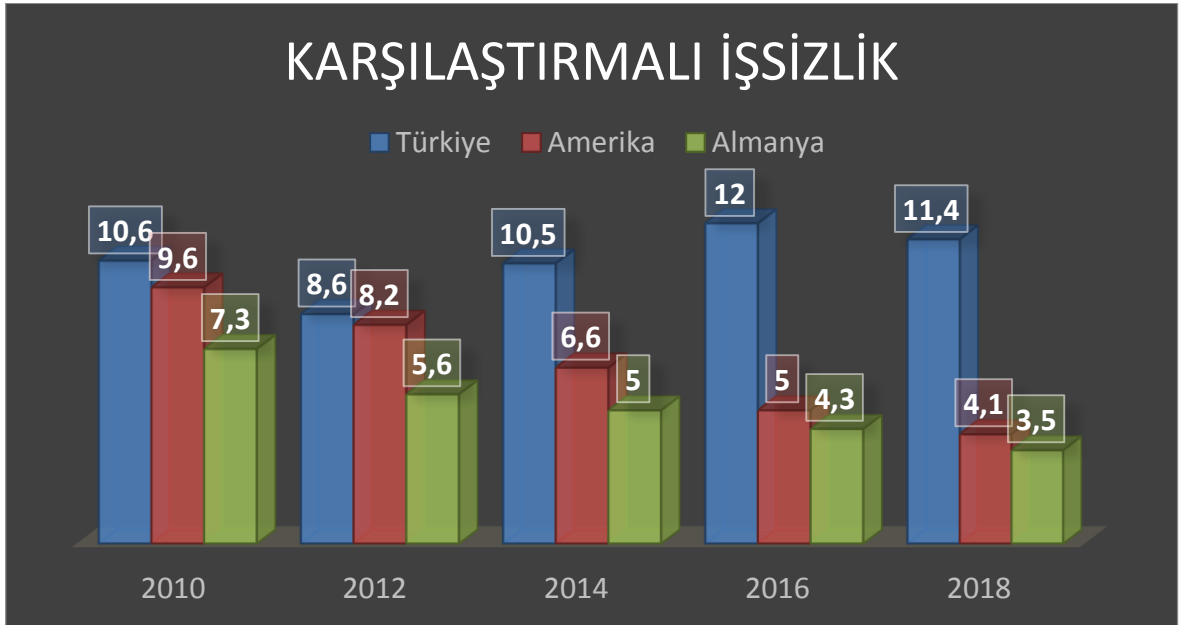
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 11,4 olarak belirlendi. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) istatistiklerine göre kayıtlı işsiz oranı Nisan ayından bu yana. Aralık dahil 1 milyon 167 bin kişi işsiz kalmıştır. Bir de bu rakamlara kayıtsız işsiz sayısını da eklersek vahim bir duruma gittiğimiz açıkça anlaşıyor. Yapılan araştırmalara göre; Türk nüfusu genç bir nüfus, mezun gençlerimizin istihdama katılabilmesi için, Türkiye için bir yılda gereken büyüme oranı yüzde 4,5'tir. Yani her sene işsizliğin katlanarak artmaması için en az yüzde 4,5 büyümemiz gerekiyor.

Grafik 1. Türkiye’de İşsizlik Senelik Grafiği

Grafikte 2010-2018 yılları arasında Türkiye’de işsizlik verileri sunulmuştur. Grafikte görüldüğü üzere Türkiye’de işsizlik artan oranla devam etmektedir. 2012’de nispeten düşüş görülse de işsizliğin artması devam etmektedir.

Grafik 2. Türkiye ve Karşılaştırmalı İşsizlik Grafiği

Grafikte Türkiye, Amerika ve Almanya 2010_2018 işsizlik verileri görülmektedir. Türkiye 2010 yılında 10,6 Amerika 9,6 ve Almanya ise 7,3 puanla başlamıştır. 2018 yılına gelindiğinde ise Türkiye 11,4 Amerika 4,1 ve Almanya ise 3,5 puanla kapatmıştır.

Görüldüğü üzere Amerika ve Almanya işsizlik oranlarını hızla düşürürken Türkiye'deki oranlar artmıştır.

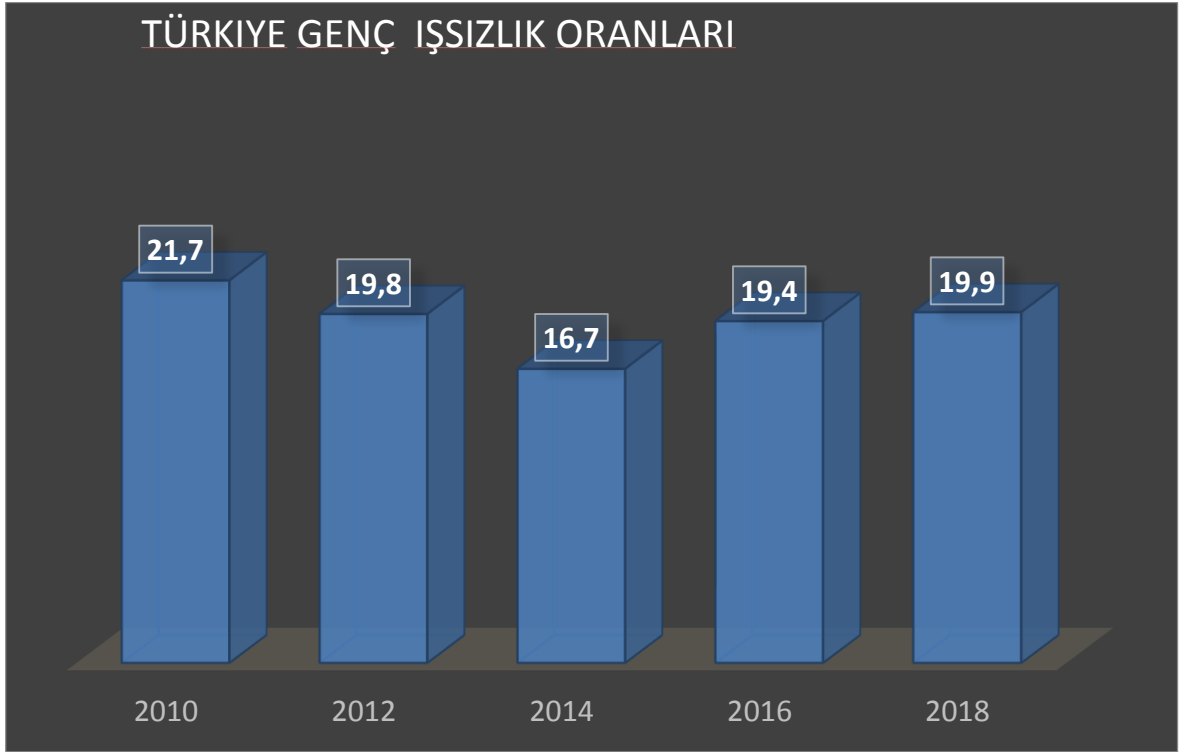
1.1.2. Genç İşsizlik

Genç işsizlik 15_24 yaş arasındaki insanların çalışmaması atıl kalması durumudur. Türkiye genç işsizlik sıralamasında dünya da 6. sırada yer almaktadır. Verilere bakacak olursak işsizliğin hızla arttığını görüyoruz. Bununla birlikte genç işsizliğin yani 15_24 yaş gurubu işsizlik dikkat çekmektedir. Bunun geçerli birden çok nedeni olmak ile birlikte en önemli nedeni istihdam da yani büyümede yavaşlamayı gösterebiliriz. Nedenlerden biri ve en dikkat çeken ise eşitleştirme sorunudur. Örneğin siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler öğrenci kontenjanı çok büyük orandadır fakat bu mezunların Kamu Personeli Seçme Sınavında (KPSS) alım kontenjanı çok cüzdür. Bir yandan talebin çok üzerinde mezun var iken bir yandan talebin çok altında mezun verilmektedir. Örneğin önümüzdeki yıllarda talebin en fazla olacak alanlar arasında yapay zekâ, mobil uygulama geliştirme gibi konular dikkat çekmektedir. Fakat bu konularda kalifiye bir genç yetiştirmek için henüz gereken bölümlerimiz oluşturulmamıştır.

Bu konuda da gençlerin yani öğrencilerin doğru yönlendirilmesi gerektiği düşünülmelidir. Bazı sektörlere ilgi çok yoğunken o sektör o kadar öğrenciyi o kadar istihdam edebilecek durumda olmayabiliyor. Yapılan bir söyleşide 1980_2005 yılları arası yani 25 senede Amerika'da büyük şirketlerin yarattığı istihdam oranı yüzde 0'dır. Amerika'daki istihdamı 5 yaşından genç şirketlerin yaptığı belirtilmiştir. Türkiye'de her sene yeni genç işsizlerin eklenmemesi için her yıl 750 bin civarında yeni istihdam yaratılması gerekmektedir.

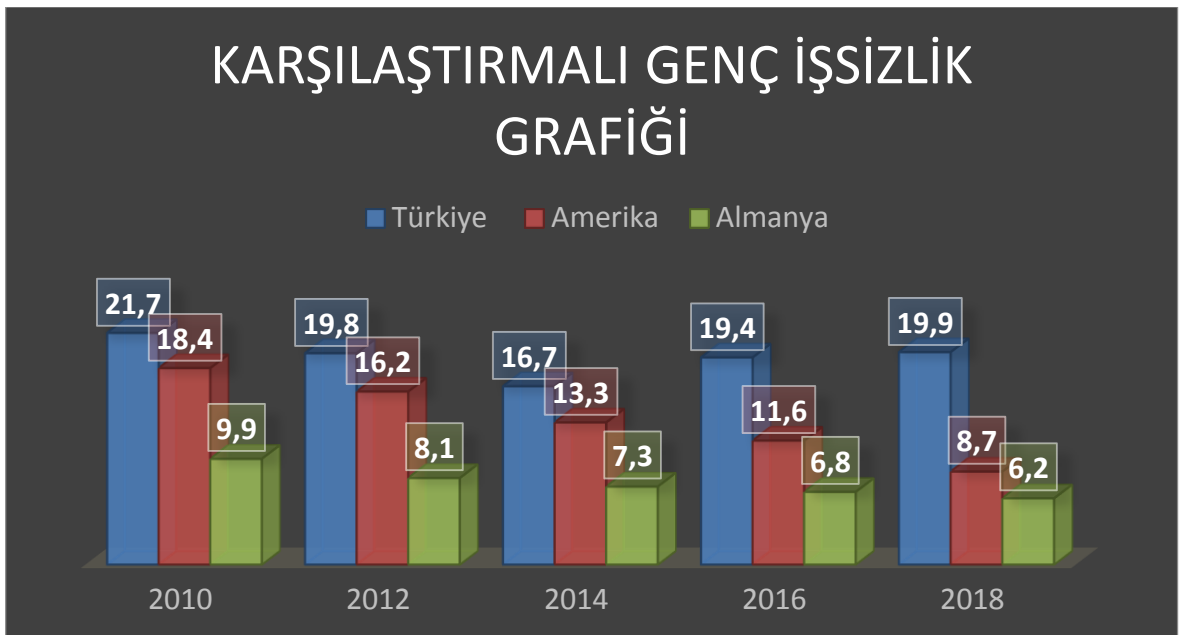
2018 yılında yenilerinin yürürlüğe girmesi ile artarak devam eden istihdam teşvikleri ile genç işsizlik oranının düşürülmesi hedeflenmektedir. Yılın ilk ayna ilişkin açıklanan verilere genç nüfustaki işsizlik oranında (önceki yıla kıyasla düşüş olsa da) henüz belirgin bir iyileşmenin yaşanmadığı görülüyor. (TSKB, işgücü istatistikleri; Ocak-2018)

Grafik 3. Türkiye Genç İşsizlik Grafik

Grafikte 2010_2018 yılları arasında Türkiye’de genç işsiz verileri sunulmuştur. Genç işsizlik sayısı yüzde 20 civarında gezinmektedir. 2010 yılı ardından 2018 yılı en yüksek genç işsizlik rakamına ulaşmıştır.

Grafik 4. Türkiye ve Karşılaştırmalı Genç İşsizlik Grafiği

Grafikte Türkiye, Almanya ve Amerika 2010_2018 genç işsizlik verileri görülmektedir. Türkiye 2010 yılında 21.7, Amerika 18.4, ve Almanya ise 9.9 puanla başlamıştır. 2018 yılına gelindiğinde ise Türkiye 19.9, Almanya 8.70 ve Almanya ise 6.2 yüzdelik dilimiyle kapatmıştır. Görüldüğü üzere Amerika ve Almanya genç işsizlik rakamlarını istikrarlı bir şekilde düşürürken, Türkiye genç işsizlik rakamlarını kademeli şekilde arttırmıştır.

1.2. İşsizlik Kaygısı

Kaygı, Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa anlamlarına karşılık gelmektedir. (TDK, 2019)

Kaygı (anksiyete) sözcüğünün kökü eski yunanca (anxietas) olup; endişe, korku, merak anlamlarına gelmektedir. (Köknel, Ö.1989 Genel ve Klinik Psikiyatri, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul).

İşsizlik oranlarının yüksek olduğu ülkelerde işsizlik kaygısı elbette bulunmaktadır. İşsizlik kaygısı yalnızca yeni mezun gençlerin değil, kırılğan istihdamın söz konusu olan ülkelerde mevcut istihdam da bulunan çalışanlarında kaygısıdır. İşsizlik kaygısının en önemli ekonomik sonucu, geçim sıkıntısı yaşayabilme durumudur. Sosyal olarak ise toplumda yer edinememe, kimlik kaygısı yaşayabilme durumu olarak görülmektedir. Güvensiz istihdam politikalarının çoğalmasıyla işsizlik, dönemimizin sosyal problemlerinden en önemlisi olarak kabul edilmelidir.

1.3. Genç İşsizliği Teorileri

İşsizlik kişiler, toplum ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri nedeni ile çeşitli teoriler oluşturulmuştur. Bu konuda çalışma yapan araştırmacılar işsizliği farklı bakış açıları ve farklı yaklaşımlarla incelemişlerdir. Günümüzde işsizlik sorununa yeni yaklaşımlar getirilmiştir. İş arama Teorisi, İşten Çıkarma Teorisi, Yaşam Süresi Teorisi, Trend Teoriler ve Sıra İşsizlik Teorisi başlıca arasındadır.

1.3.1. İş Arama Teorisi

İş arama teorisi, yetisi olan ve daha az yetisi olan 15_24 yaş arası işsizler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Teori aslında daha az yetisi olan genç işsizlerin iş arama stratejileri konu edinir. Bahsedilen strateji iki başlıkta incelenir. İlki, gençler çalışan nüfusa ilk defa

katılmaları nedeni ile iş alanına yabancıdırlar. Tecrübesizlikleri ve çalışma hayatındaki deneyimsizlikleri yani becerilerinin yetersizliği nedeni ile sorunları çözme konusunda becerileri daha azdır. Bu iki stratejiden diğeri ise daha az yetisi olan gençleri kapsar. Eğitim hayatından çok daha erken uzaklaşma durumundadırlar. Yetisi olan gençlerin eğitim dönemleri genelde daha uzun sürelidir. Yetisi yüksek olan gençler iş hayatına atılırken çok daha uzun düşünürlər. Dahası, yapacağı meslek seçiminde yeti ve becerileri daha fazla olması nedeniyle mobiliteleri daha azdır. Bahsi geçen teoriye göre 15_24 yaş arası yüksek işsizlik, gençlerin iş hayatındaki iş değıştirme sıklığı ile ilişkilidir. 15_24 yaş arasıdaki işsizlerin iş arama nedenlerinden en önemlisi işten duyulan tatminsizliktir.

1.3.2. İşten Çıkarma Teorisi

İşten çıkarma teorisine göre ise, işten çıkarmada işverenler, tercih yapmaları gerektiğinde genç işçileri işten çıkarmayı seçerler. Bunun farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden ilki; 15_24 yaş arası işçiler mesleklerinde kendilerine en az yatırım yapılan guruptur. Bu neden ile bu grupta olan işçilerin işlerine son verilmesi daha karlı olacağı düşünülmektedir. Bir diğər neden ise bu gruptaki çalışanların çalışma hayatına yeni katılan olmaları ve çok fazla iş değıştirmeleri nedeni ile bulunduğu işte çalışma sürelerinin az olması yüzünden sistem bu grubun aleyhine işlemektedir. Bir diğər farklı neden yani üçüncü nedeni ise, işe son verme tazminatlarının çalışma süresi ile bağlantılı olmasıdır. Bu neden ile bir çalışanın işine son verilmesi gerektiğinde 15_24 yaş arası yani genç işçiler tercih edilmektedir.

1.3.3. Yaşam Süresi Teorisi

Yaşam süresi teorisine göre 15_24 yaş gurubu istihdamı ücretlerin uzun vadeli ve az kariyer beklentilerinin az olduğu iş sahalarında yoğunlaşmaktadır. Bu yaş gurubundaki insanlar, er ya da geç işlerini değıştirmek durumunda kalacaklardır. Deneyimleri az olması nedeni ile nitelikli bir iş bulma ihtimalleri azalacaktır. 15_24 yaş gurubundaki bu gençler işin kazançlarının dışındaki birtakım niteliklerine daha fazla önem vermeleri nedeni ile daha çok şahsi ilişkilerinin ilk planda olduğu sosyalleşmenin önemli olduğu bir iş çevresi isterler. Bu yaş gurubundaki gençlerin düşük ücretli işlerde yoğunlaşmasının önemli iki temel sonucu bulunmaktadır. İlki; her ne olursa olsun birçoğu farklı bir iş bulacak ve işinden ayrılacaktır. İleri yaşlarda sorumluluklarını üstlenmeye başladıkça (evlilik, yuva kurma, çocuk sahibi olma gibi) maddi sorumlulukları da çoğalacak ve daha iyi maddi imkanlar

bulunduran işler aramak durumunda bulunacaklardır. Diğer bir sonuç ise, genç işgücünün mobilitesinin fazla olması nedeni ile, işverenlerin bu guruba eğitim harcaması yapmak istememesidir. Meslekleri ile ilgili iyi bir eğitim almadan, iyi maddi imkanlar barındıran bir iş bulunabilmesi için var olan işinden ayrılanların nitelikli bir iş bulma şansları daha çok olmayacaktır.

1.3.4. Trend Teorileri

15_24 yaş gurubundaki işsizlerde artan oranla ilgili olan bu teoriler, bunun nedenlerinden sosyal yapı ve sosyal davranışlar gibi derecelendirilmesi kolay olmayan birtakım nedenlerden kaynaklanması nedeni ile her daim tartışılmaktadır. Bu konuda iki ana başlık söz konusudur. İlk yaklaşıma göre, bulunduğu işi sık değiştirmesi endüstriyel ekonomilerde, işten tatmin olmama durumunun artması nedeni ile artmaktadır. Bulunduğu işten tatmin olmama durumu işçileri daha farklı işler bulmak için iş değişikliğine teşvik etmektedir. Bu bakış açısı gençler arasında genelde daha yaygındır. Diğer. Bir gurup olan yetişkin işçiler ise, daha az tatminsizlik yaşayıp daha az iş değişikliğine yönelirler. Bulundukları işten tatmin olmama durumu dolayısı ile bulunduğu ortamdaki hissettikleri rahatsızlıkları, bulunduğu işten ayrılmak yerine, grev gibi hak talep etme yollarına yönelirler. 15_24 yaş işçiler gurubu arasında ise, tatmin olmamak açık şekilde bulunduğu işi değiştirme oranlarının artması şeklinde görülür. Görülen ikinci yaklaşım ise, genç gurup işsizliğindeki trendi, 15_24 yaş gurubu işgücü talebi ve arzındaki değişmelere bağlar. Örnek verilecek olursa, 2. Dünya savaşından sonra demografik nedenlere bağlı olarak genç işgücü arzı talebe göre daha çok artış göstermiştir. Ev hanımlarının işgücüne katılmasının artması nedeni ile de genç işgücüne talep azalmıştır.

1.3.5. Sıra İşsizlik Teorisi

15_24 yaş gurubu işsizliği, yetişkin kazançları alma durumuna gelen genç işçilerin işten çıkartılmaları şeklinde ifade edilir. Bu teorinin söylemi, piyasadaki farklı yaş gurupları arasında, farklı faktörlerin ortaya çıkardığı kazanç farklılıklarıdır. Bu duruma göre, yetişkin işçiler daha fazla ücret alırlar. 15_24 yaş gurubundaki işçiler ise yetişkin işçilerden daha az oranda ücret alırlar. Bu durum genç işçilerin tatmin olamama durumu şeklinde bulunduğu işten ayrılmalara neden olur. Bu durum kısır döngüye dönüşür ve sık sık iş değiştirmenin dezavantajı ile deneyimsiz kalır ve tekrar iş bulmakta sorun yaşarlar.

1.4. İşsizlik ve Psikolojik Etkileri Arasındaki İlişkiyi Belirleyen Faktörler

İşsizlik konusunu ele alan psikoloji alan incelendiğinde, işsizliğin psikolojik iyilik halini olumsuz etkileyen, psikolojik semptomların ortaya çıkmasına yol açan bir durum olduğu yönündeki bulgulara rastlanmaktadır. (Murphy, G.C. & Athanosou, The Effect Of Unemployment On Mental Health. J. A. 1997)

Bakıldığında, kişilerin işsizlik deneyimleri ve işsizliğe karşı gösterdikleri davranışlar, çeşitli faktörlerin etkisi ile farklılıklar bulunmaktadır.

1.4.1. Sosyo_Demografik Faktörler

Demografik faktörlere; yaş, cinsiyet, eğitim ve finansal zorluk gibi özellikleri örnek verebiliriz.

1.4.1.1. Yaş

İşsizlik ile psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörlerden biri de yaştır (Hepworth, 1980; Warr ve Jackson, 1984).

Hepworth 1980’de yaptığı bir araştırmada yaş, işsizlik süresi ve meslek statüsünün çalışanlarda işsizliğin psikolojik etkilerini incelemiştir. 19_63 yaşları arasında değişen, işsizlik süreleri farklı tamamı 92 erkekten oluşan katılımcılara Yaşam Doğum Ölçeği ve Genel Sağlık Anketi uygulanmıştır. İyilik hali ve ruh sağlığının 45_54 yaş gurubundaki insanların diğer yaş gurubundaki insanlara oranla daha kötü olacağı, işsiz olunan zamanın da yine anı olumsuz sonuçlara çıkacağı araştırmanın hipotezini kurmuştur. Bu araştırmanın sonucunda ise yaş gurupları arasında farklılıkların olduğu fakat düşünülenin aksine 35_44 yaş gurubundaki erkeklerin iyilik hali ve ruh sağlığının diğerlerine nazaran daha kötü olduğu kanıtlanmıştır.

Yapılan bu araştırmada, genç işsizler göz önüne alınmamış, orta_yaşlı ve vasıfsız erkeklere odaklanılmıştır. 15_24 yaş arası işsizlerin daha az sorumluluklarının olması, toplum tarafından iş bulamamalarının daha makul bakılması ve maddi desteklerinin aileleri tarafından karşılanmaya devam edilmesi, 15_24 yaş arası işsizlerin psikolojilerinin daha az etkilendiği iddia ediliyor. Fakat ergenlik dönemi, kişilerin bağımsızlığını kazanmaya çalıştığı ve kimlik oluşturulmanın gerçekleştirildiği bir dönemdir. İş bulamamak gencin hem yetişkinliğe başlamasının önüne geçmekte hem de ailesinin sunmuş olduğu sosyal destek ile bağımlılığını artıran bir durum olabilmektedir. İş bulamayan gencin yaşamını kurması ve

kimliğini oluşturması gecikebilmektedir. Gurney ise 1980’de yeni mezun olmuş gençlerin iş bulamamalarından kaynaklanan etkileri araştırmıştır. Bu araştırmanın hipotezi ‘Bir işe sahip olmak gencin kimlik algısını netleştirmekte ve iş bulamamak benlik algısının karışmasına yol açmaktadır. Yaş ortalaması 16,5 olan bu grupta kızların sayısı 164, erkeklerin sayısı ise 247’dir. Yapılan bu araştırmanın sonucunda ise, mezun olan kişilerin daha sonra iş bulmalarının psiko_sosyal açıdan olumlu olmuştur. Fakat işsiz kalmanın olumsuz etkileri grlmştr. Görüldüğü üzere bu araştırmada hipotez kısmı olarak doğrulanmıştır. İş bulmak erkekler üzerinde gözlemlenmemiş olsa da kızlar da kimlik algısı nettir. Fakat sonuç olarak iş bulamamak gençlerin gelişimini engellemektedir.

Grafik 5. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Guruplarına Göre Dağılımı Grafiği

Grafikte görüldüğü üzere Türkiye’de işsizlerin yüzde 42,3’ yani hemen hemen yarısı 20_29 yaş arası genç gurup oluşturmuştur. Dikkat çeken yaş gurupları ilerledikçe işsizlik yüzdeleri de azalmaktadır.

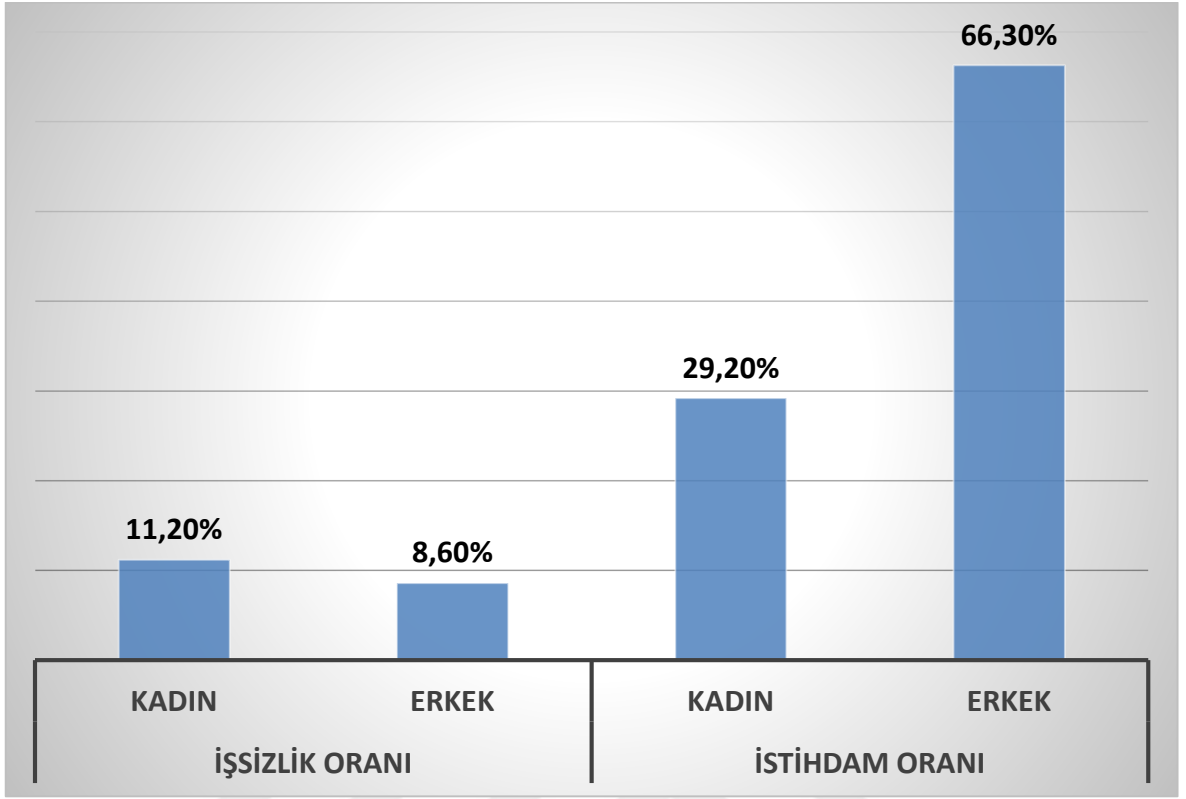
1.4.1.2. Cinsiyet

Toplumumuzun bir olgusu olarak kabul edilen işsizlik, yine toplum tarafından başka roller verilen erkek ve kadın üzerinde değişik etkiler yaratmaktadır. Bakıldığında cinsiyet faktörü psikolojik iyilik hali ve iş bulamamak arasındaki ilişkiyi belirleyen en önemli faktörlerden birisidir. İşsizlik ve cinsiyet ilişkisini konu alan çalışmalar farklı çıkarımları benimsemektedir. Türk toplumunda cinsiyet üzerinden erkeği evini geçindiren, ekmek parasını kazanan kişi şeklinde bakılan, toplumumuzdaki makulen rolünün yıpranabileceği düşünülerek olumsuz etkisinin daha çok olabileceği savunulmaktadır. Ayrıca son dönemlerde kadınlara oranla erkeklerin kazançlarının fazla olmasının, işsizliğin ekonomik sorunları arttıracığı bu neden ile erkeklerde daha büyük etkiler yarattığı ifade ediliyor. Nitekim zamanın devlet bakanı Mehmet Şimşek, 'İşsizlik oranı niye artıyor biliyor musunuz? Çünkü kriz dönemlerinde daha çok iş aranıyor. Özellikle kadınlar arasında kriz döneminde işgücüne katılım oranı daha artıyor.' Demiştir (WEB_1).

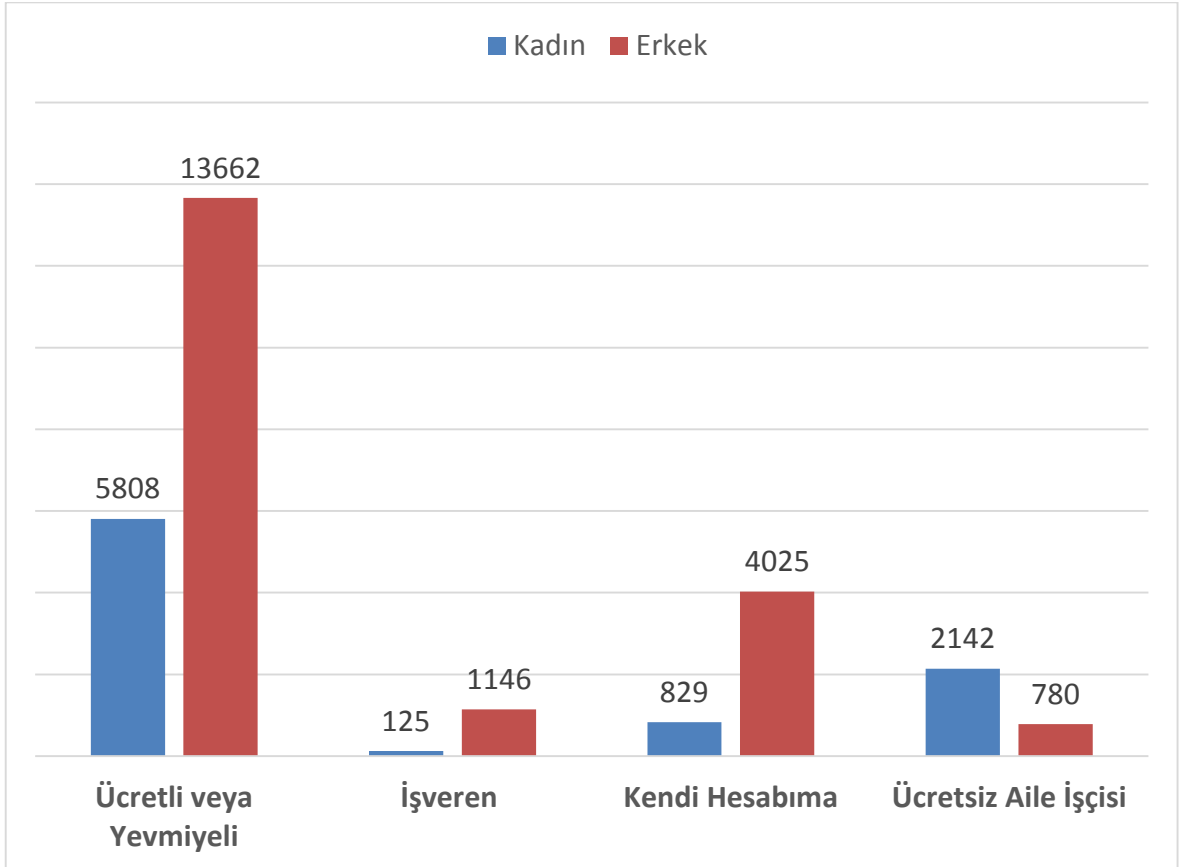
Şüphesiz ki Türkiye’de cinsiyete bağlı roller değişmektedir. Çalışma isteğinde olan kadının işsiz kalması ve ev işlerine dönmek durumunda kalması işsizliğin olumsuz etkilerinden kurtulması değil, ev işlerine hapsolmesi durumuna dönmek demektir.

Winefield ve Tiggemann 1985 yılında yaptığı çalışmasında işsizliğin etkilerini, faktörleri ve cinsiyet farklılığını konu almıştır. Eğitimlerinin devam ettiği esnada 1636 öğrenci araştırmaya dahil olmuş, yine aynı kişilerle 2 yıl sonra araştırma tekrarlanmıştır. Araştırmada katılımcılar 4 guruptan oluşturulmuştur. Eğitime devam edenler, çalışanlar, işsizler ve araştırmaya yeni katılanlar şeklinde gruplar oluşturulmuştur. Gruplara duygu durumunu, başarı ihtiyacını, kontrol odağı, depresyon ve özsaygı başlıkları irdelenmiştir. Araştırmanın sonucuna bakıldığında kızların erkeklere oranla kendilerine öfke gösterdikleri belirlenmiştir. İşsiz gurubun diğer guruplara nazaran depresif olduğu, kızların ise erkeklere nazaran depresif olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak iş bulamamak kızlarda daha çok mutsuzluğa yol açtığı belirlenmiştir.

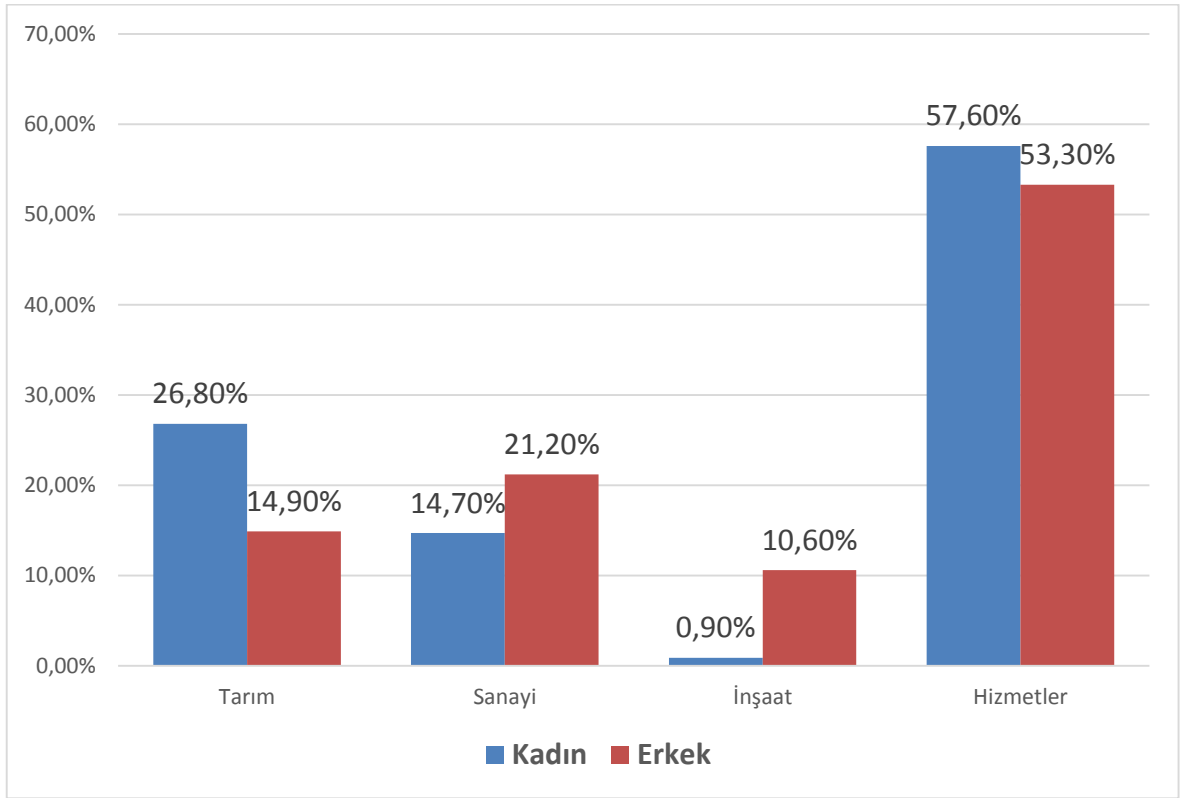
Grafik 6. Türkiye’de Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranı

Grafik 7. Cinsiyetlerin İşteki Durumu (Bin Kişide)

Grafik 8. Cinsiyetlerin Çalıştıkları Faaliyet Alanına Göre Oranı

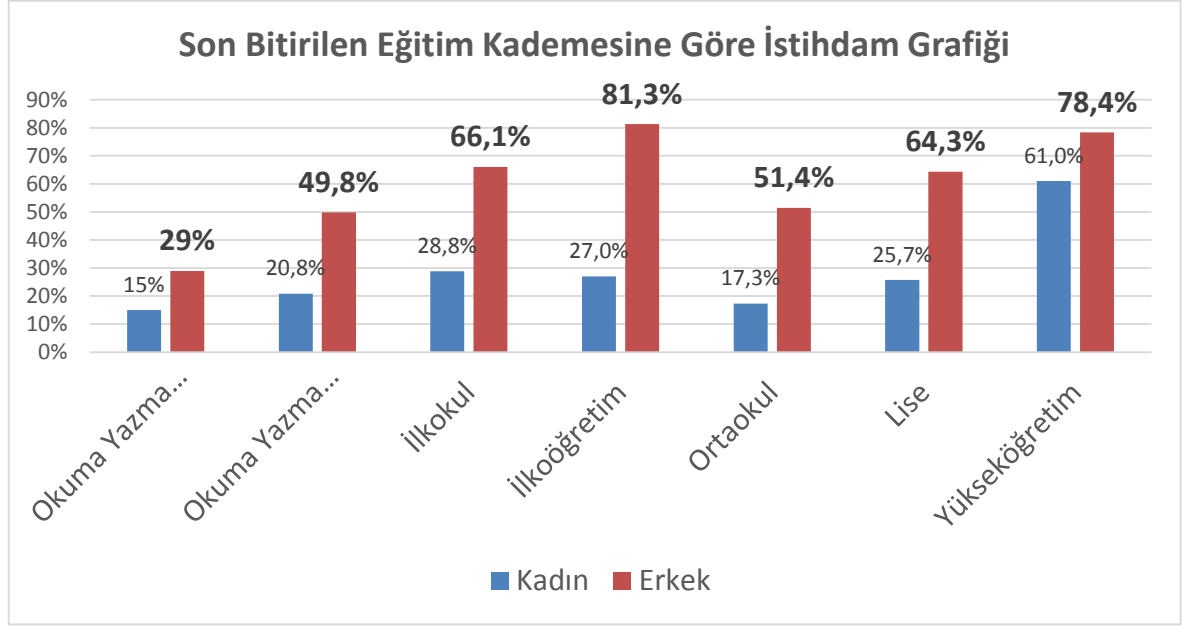

1.4.1.3. Eğitim

Eğitim ve işsizlik ilişkisini konu alan başlıklar günümüzde az bulunmaktadır. Eğitim seviyesinin artması iş bulabilmenin daha garantili olabileceği düşüncesi, bu gruptaki insanların işsizlik ile ilgili çalışmaların içine alınmamıştır. Ersoy_Kart ve Erdost 2008 yılında çalışmasında Türkiye’deki üniversite öğrencilerini baz alarak işsizlik kaygısını araştırmıştır. Bu öğrencilerin işsizlik kaygısı yoğun olmak ile birlikte, mezun olunduktan sonra iş bulamama kaygısı daha fazladır. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin iş bulamama riskini ne derece düşündüklerini ve öz saygı ile ilişkisi incelenmiştir. Yapılan çalışmada değişkenler, öğrencinin sınıfı, cinsiyeti, eğitim tipi ve aile kökeni şeklinde başlıklarda oluşturulmuştur. Toplanan veriler de alanın, değişik branşlardaki öğrenciler ile tecrübe edinilmiş işsizlik kaygısı üzerinde etkili olacağı öngörüsü oluşmuştur. Bu neden ile, farklı bölümlerde örneğin; fen veya sosyal bölümünde eğitim alan öğrencilerin işsizlik kaygısı seviyesini etkileyebileceği düşünülmüştür. Yapılan bu çalışmada fen ve sosyal bilimlerde eğitimlerine devam eden 287 öğrenciden oluşmuştur. Guruba işsizlik kaygısı ile ilgili psikometri ile ilgili sorular yöneltilmiş, Rotter’in İç Dış Kontrol Odağı Ölçeği ve Rosenberg Özsaygı Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmada gözlemlenen fen bölümünde okuyan öğrencilerin

işsizliğe bakış açısında, kendi işini oluşturmak ve benzeri farklı çözümler düşündüğü ve işsizlik konusunda ülkeyi sosyal bölümü okuyan öğrencilere nazaran daha çok suçladığı görülmüştür. Öğrenciler farklı iş olanaklarıyla karşılaşacakları için sosyal ve fen bölümü öğrencileri işsizlik riskine bakış açıları değişmektedir. Sonuç olarak görülen eğitimin niteliği işsizlik ve psikolojik etkileri ilişkisini belirlemektedir.

Grafik 9. Son Bitirilen Eğitim Kademesine İstihdam Oranı

1.4.1.4. Finansal Zorluk

İşsizlik devam ederken ekonomik sıkıntının yaşanması ve psikolojik durumu ilişkisi konu edilen çalışmalar günümüzde azdır. Ullah 1990'da yaptığı çalışmada, ekonomik sıkıntının yaşanması ve psikolojik durum ilişkisini incelemiştir. Ullah işsizlik esnasında psikolojik durumun bozulmasında finansal zorluğun göz önüne alınmadığını vurgulamıştır. Bu çalışmada, Avustralya devletinin işsizler için yapılan yardımlarda yaptığı kısıtlamaların neden olduğu gelir düşüşünün, işi olmayan gençlerin psikolojik etkilerini incelemektedir. Bu inceleme sonucunun ilk amacı işi olmayan gençlerin psikolojilerini incelemek, diğer amacı ise, gelir ve psikolojik sağlık ilişkisini, planlanmış zaman, işe verilen değer, iş arama davranışını araştırmaktır. Yapılan çalışmada finansal zorluk objektif ve sübjektif olarak ayrılmıştır. Sübjektif finansal yoksunluk gelir yeterliliğini anlatırken, objektif finansal yoksunluk ise gelirin miktarını anlatmaktadır. 1987 ve 1988 yılları arasında 15_18

yaşlarındaki işi olmayan gençler ile görüşülmüştür. Yapılan bu çalışmada finansal zorluk, zaman kullanımı ve iş başvurusu arasında korelasyon bulunmuştur.

1.4.2. Özsaygı

Rosenberg (1965) özsaygıyı, bireyin kendisine yönelik kabullenici veya reddedici tutumlarını ifade eden değerlendirmeler olarak tanımlamaktadır. (akt; Waters ve Moore, 2002)

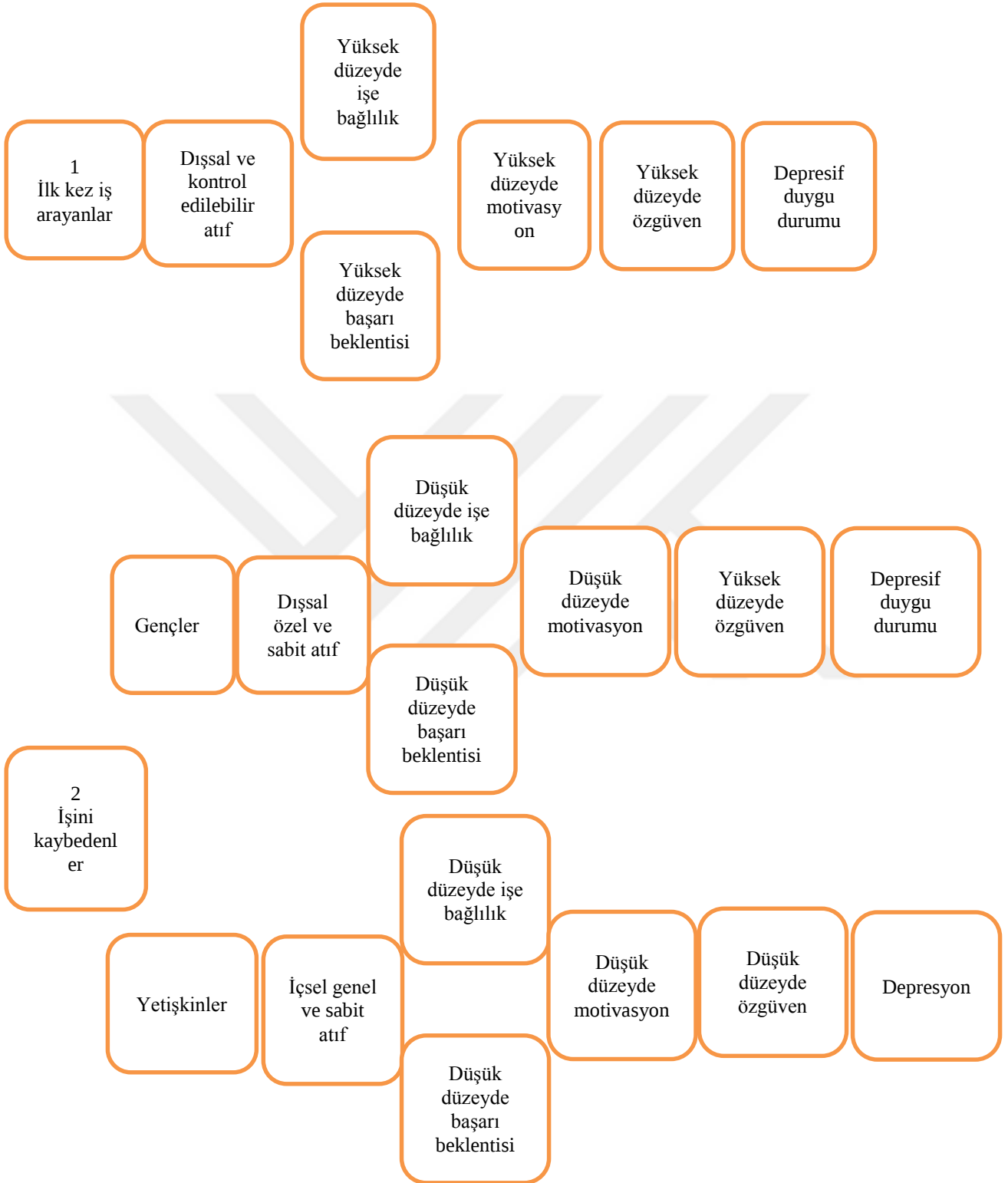
Özsaygı kişinin kendine duyduğu önemi tanımlar. Özsaygı bireyin kişiliğinin değişkenlerinden biridir. İşsizlik üzerine yapılan araştırmalarda, işsizliğin özsaygıda düşüşe yol açtığı bildirilmektedir. (ör: Feather ve Bond, 1983; Dooley ve Prause, 1995)

İş bulma süresi arttıkça özsaygı azalmaktadır. Dooley ve Prause'in 1995 yılında yaptığı çalışmada iş bulamamanın, mezun olan bireylerin özsaygısının üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. İş bulabilmiş bireylerin, iş bulamayanlara nazaran daha fazla özsaygı gösterebileceği düşünülmektedir. 1980 yılında eğitimine devam eden 5241 katılımcı incelenmiş, bundan 7 sene sonra aynı bireyler üzerinden bu inceleme tekrarlanmıştır. İlk etapta bu grupların özsaygı ile ilgili bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçlandırıldığında, mevcut işinden tatmin olan bireylerin özsaygısının, mevcut işinden tatmin olmayan bireylere ve mevcut bir işi bulunmayanlara nazaran daha fazla olduğu belirtilmiştir. Dooley ve Prause 15_24 yaş arası bireylerin özsaygısını, hayatı ile ilgili sorumluluklarını elde ettiğinde örneğin; ayrı eve çıktığında, tek başına yaşayabildiğinde, evlenip ebeveynlik yetisini kazanabildiğinde kazandığı sonucuna varılmıştır. Tatmin olabileceği bir iş bulamamak bireylerin özsaygısının yükselmesinin önüne geçmektedir.

1.5. İşsizlik ve Psikolojik Etkileri

Kişinin iş bulması ya da bulamamasındaki değişimler, bedensel sağlığının yanı sıra psikolojik sağlığını da değiştirmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar günümüzde bir hayli fazladır. İş bulamamanın uzun vade de kaygı, öfke, mutsuzluk, alkol bağımlılığı, madde bağımlılığı, intihar riski gibi sorunlarla bağlantılı olduğu görülmektedir. Rodriguez 1997 yılında çaresizlik ve işsizlik başlığı altında, işsiz kalan bireyleri 2 kategoride inceleyen bir çalışma yapmıştır.

Tablo 1. İşsizliğin Psikolojik Modeli

İlk kategoride yer alan bireyler, henüz yeni iş arayanlar; diğer yani ikinci kategoride olanlar ise mevcut bir işi olmayan bireyleri yani işlerini kaybeden bireyleri göstermektedir. Mevcut bir işi olmayanlar gençler ve yetişkinler olarak da incelenmiştir. Bu iki grupta

psikolojik farklar görüleceği düşünülmektedir. Bu çalışmaya göre iş arayanların daha önce iş hayatının tatmin duygusunu yaşamış olmasından kaybettikleri bir durum yoktur. Fakat işini kaybedenler için farklı bir durum söz konusudur. Bu grup iş aramakla kalmıyor, toplumdaki kimliğini, sosyal ilişkilerini, statülerini ve maddi imkanlarını kaybetmenin de yoksunluğunu da yaşamaktadırlar. Bu durum karşısında bu iki grubun psikolojileri çok farklı olacaktır. Araştırmada iş arayanlar incelendiğinde, mevcut bir işi olmayanların başarısızlıklarını dışsal nedenler sonucu oluştuğunu düşünmektedir. İş bulmada beklentileri yüksek oldukları için özgüvenleri ve motivasyonları da oldukça yüksek olması belirlenmektedir. Fakat bu yüksek özgüven ve motivasyon sonucu iş bulma konusunda başarısızlık yaşar ise depresif bir pozisyona girebilir. Bu araştırmada işini kaybedenlerin iş bulamaları durumunda, daha önceki işini kendi başarıları olarak görememelerinden dolayı öğrenilmiş çaresizlik gibi sorunlara daha yakın olacağı düşünülmektedir. İşini kaybeden gençler ve yetişkinler farklı incelenmiştir. 15_24 yaş arası iş bulamayanların, daha az sorumluluk sahibi olması nedeni ile iş bulamamalarının nedenlerini dışsal ve sabit nedenlere bağladıkları görülmektedir. Buna bağlı olarak, bu gruptaki bireylerin başarılarının düşük olduğu beklentisi ve depresif duygular yaşayabilmektedirler. İş bulamamanın nedenlerini dış faktörlerden kaynaklandığını düşünen bireyler, dış çevreye düşmanlık hissedebilirler. Yetişkin iş bulamayanlar, içinde bulunduğu durum nedeni ile daha vahim, daha ağır sonuçlar doğuracaktır. Bu neden ile bu kişiler farklı nedenler ile kendilerini suçlayacaklar ve öğrenilmiş çaresizlik durumunu yaşayacaklardır. Özgüven kaybı yaşayacak, yüksek oranda depresyon yaşayacaklardır.

Bu araştırmanın sonucu olarak iş bulma konusunda umudunu yitirmiş, dış faktörlere karşı tepki oluşturmuş bireylerin, psikolojileri incelendiğinde, iş arama isteğini bile kaybetmelerinin nedeni depresyon ve öğrenilmiş çaresizlik olduğu görülmektedir. İş bulamama nedeni ile öğrenilmiş çaresizlik yaşayan bireylerin pasif hareket etmektedir. Bu neden ile iş bulamama kısır döngü haline gelmektedir. Bu kısır döngüden kurtulmak için bazı öngörüler oluşturulmuştur.

- Bireylerin kendini çok düşünmekten alı koymak, stresli ortam ve durumlardan kaçınmak,
- Sorunu çözme konusunda durumun üzerine gitmek, soruna odaklanıp farklı yöntemlere başvurmak şeklinde sıralanmıştır.

Küreselleşmenin olumsuz sonuçlarından biri olan işsizliğin daha da artacağı düşünülmektedir. Bu neden ile danışmanlık ve rehberlik birimlerinin oluşturulması şarttır. Günümüzde iş bulamayan bireyin yarın istihdamda olacağı, 15_24 yaş grubu işsizleri

düşündüğümüzde, bireylerin ruhsal hallerinin etkisi istihdamı, ulusal kalkınmayı etkilemektedir.

1.6 Araştırmanın Amacı

Günümüzün Türkiye'sinin önde gelen sorunlarından biri olan işsizlik özellikle genç nüfusu yani 15_24 yaş gurubunu etkilemektedir. 15_24 yaş işsiz gurubunun önemli bölümü de eğitilmiş bireylerden oluşmaktadır. Üniversite öğrencileri gözlemlendiğinde pek çoğu iş bulamama korkusu yaşamaktadır ve bu riskle karşı karşıyadır. Bulduğumuz dönemde eğitilmiş bireyler artmaktadır, bu da diplomalı işsizler ordusu oluşmaktadır ve gençler umut ettiklerini bulamamaktadırlar. Eğitim gören ve çalışmaya hazır ve istekli bireylerin, işsizlik kaygısını ve mücadelesini konu alan çalışmalar çok fazla mevcut değildir. Çalışmamızın amacı eğitime devam eden bireylerin işsizlik kaygısını tespit etmek ve bu durumun özsayıları ilişkisini ortaya çıkartmaktır. Bunun yanı sıra eğitim alınan bölüm, sosyo_ekonomik durum ve cinsiyetin kaygı ile ilişkisi incelenmektedir. İş bulamamak ve kaygı bireylerin psikolojilerini de olumsuz etkilediği gibi depresyon ve stres belirtileri ilişkisi de incelenmiştir. Yaptığımız çalışmada cevabını aradığımız soruları şu şekilde sıralayabiliriz.

1. İş bulamama ve işsizlik kaygısının cinsiyet ile ilişkisi var mıdır?
2. İş bulamama ve işsizlik kaygısının özsayı ile ilişkisi var mıdır?
3. İş bulamama ve işsizlik kaygısının düzeyinin kontrol odağı ile ilişkisi var mıdır?
4. İş bulamama ve işsizlik kaygısının depresyon ile doğrudan bir ilişkisi var mıdır?
5. İş bulamama ve işsizlik kaygısının stres belirtileri ile ilişkisi var mıdır?
6. İş bulamama ve işsizlik kaygısının bireyin sosyo_ekonomik durumu ile ilişkisi var mıdır?
7. İş bulamama ve işsizlik kaygısının farklı bölümlerde okuyan bireylerin (fen bilimler ve sosyal bilimler) arasında fark var mıdır?

1.7. Yükseköğretimli Gençliğin İşsizlik Kaygısı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Hepworth 1980'de yaptığı araştırmada yaş, işsizlik süresi ve meslek statüsünün çalışanlarda işsizliğin psikolojik etkilerini incelemiştir. 19_63 yaşları arasında değişen, işsizlik süreleri farklı, tamamı 92 erkekten oluşan katılımcılara Yaşam Doyum Ölçeği ve Genel Sağlık Anketi uygulanmıştır. İyilik hali ve ruh sağlığının 45_54 yaş gurubundaki insanların diğer yaş gurubundaki bireylere oranla daha kötü olacağı, işsiz olunan zamanın

da yine aynı olumsuz sonuçlara çıkacağı hipotezini kurmuştur. Bu araştırmanın sonucunda ise yaş gurupları arasında farklılıkların olduğu fakat düşünülenin aksine 35_44 yaş gurubundaki erkeklerin iyilik hali ve ruh sağlığının diğerlerine nazaran daha kötü olduğu kanıtlanmıştır.

Gurney ise 1980' de yeni mezun olmuş gençlerin iş bulamamalarından kaynaklanan etkilerini araştırmıştır. Bu araştırmanın hipotezi bir işe sahip olmak gencin kimlik algısını netleştirmekte, iş bulamamak benlik algısını netleştirmekte ve iş bulamamak benlik algısının karışmasına yol açmaktadır. Yaş ortalaması 16,5 olan bu gurupta kızların sayısı 164, erkeklerin sayısı ise 247'dir. Yapılan araştırmanın sonucunda ise iş bulamamak gençlerin gelişimini engellemektedir.

Winefield ve Tiggeman 1985 yılında yaptığı çalışmada işsizliğin etkilerini, faktörleri ve cinsiyet farklılığını konu almıştır. Eğitimleri devam ettiği esnada 1636 öğrenci araştırmaya dahil olmuş, yine aynı kişilerle 2 yıl sonra araştırma tekrarlanmıştır. Araştırmanın sonucunda iş bulamamak kızlarda daha çok mutsuzluğa yol açtığı belirlenmiştir.

Ersoy_Kart ve Erdost 2008 yılında yaptıkları çalışmada Türkiye'deki üniversite öğrencilerini baz alarak işsizlik kaygısını araştırmıştır. Bu öğrencilerin işsizlik kaygısı yoğun olmak ile birlikte, mezun olunduktan sonra iş bulamama kaygısı daha fazladır. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin iş bulamama riskini ne derece düşündüklerini ve özsaygı ile ilişkisi incelenmiştir. Yapılan çalışmada değişkenler, öğrencinin sınıfı, cinsiyeti, eğitim tipi ve aile kökeni şeklinde başlıklar oluşturulmuştur. Guruba işsizlik kaygısı ile ilgili psikometri ile ilgili sorular yöneltilmiş, Retter'in İç Dış Kontrol Odağı Ölçeği ve Rosenberg Özsaygı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak görülen eğitimin niteliği işsizlik ve psikolojik etkileri ilişkisini belirlemektedir.

Ullah 1990'da yaptığı çalışmada, ekonomik sıkıntının yaşanması ve psikolojik durum ilişkisini incelenmiştir. Bu çalışmada, Avustralya devletinin işsizler için yapılan yardımlarda yaptığı kısıtlamaların neden olduğu gelir düşüşünün, işi olmayan gençlerin psikolojik etkileri incelenmektedir. Yapılan bu çalışmada finansal zorluk, zaman kullanımı ve iş başvurusu arasında korelasyon bulunmuştur.

Dooley ve Prause'in 1995 yılında yaptığı çalışmada iş bulamamanın, mezun olan bireylerin özsaygısının üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. 1980 yılında eğitimine devam eden 5241 katılımcı incelenmiş, bundan 7 sene sonra aynı bireyler üzerinden bu inceleme tekrarlanmıştır. Dooley ve Prause 15_24 yaş arası bireylerin özsaygısını, hayatı ile ilgili

sorumluluklarını elde ettiğinde örneğin; ayrı eve çıktığında, tek başına yaşayabildiğinde, evlenip ebeveynlik yetisini kazanabildiğinde, kazandığı sonucuna varılmıştır.

Rodriguez 1997 yılında çaresizlik ve işsizlik başlığı altında, işsiz kalan bireyleri 2 kategoride inceleyen bir çalışma yapmıştır. Bu araştırmanın sonucu olarak iş bulma konusunda umudunu yitirmiş, dış faktörlere karşı tepki oluşturmuş bireylerin psikolojileri incelendiğinde, iş arama isteğini bile kaybetmelerinin nedeni depresyon ve öğrenilmiş çaresizlik olduğu görülmektedir. İş bulamama nedeni ile öğrenilmiş çaresizlik yaşayan bireyleri pasif hareket etmektedir. Bu neden ile iş bulamama kısır döngü haline gelmektedir.

Özden Taşğın 2017 yılında üniversiteye devam eden gençliğin psikolojilerini cinsiyet ve sosyo_ekonomik durum incelenmiştir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde eğitimine devam eden 393 (%33,6'sı erkek, %66,4'ü kadın) kişi bu araştırmaya dahil olmuştur. Yapılan bu araştırmada t testi f testi korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda psikolojilerinin işsizlik kaygısı ile negatif yönlü ilişki bulunmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİĞE PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR

2.1. Yöntem

Yapılan bu çalışmada özsaygı ve kontrol odağı dikkate alınarak üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısını ve bu kaygının depresyon ve stres üzerindeki etkileri incelenmiştir.

2.2. Katılımcılar

Araştırmam Avrasya Üniversitesi son sınıfta okuyan sözel, sayısal, ön lisans ve lisans öğrencileri arasından seçilen 143 öğrenciden oluşturulmaktadır. Öğrenci dağılımları aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Katılımcılar 88 kadın, 55 erkek oluşturmaktadır. 40 katılımcı sayısal bölümde okurken 103 katılımcı ise sözel bölümde öğrenim görmektedir, 88 olan kadın katılımcıların 59'u ön lisans, 29'u lisans eğitimi görmektedir. Toplamı 55 olan erkek katılımcılarımızın 41'i ön lisans, 14 ise lisans eğitimi görmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada işsizlik kaygısını ölçmek için sosyo_ekonomik gurubu, Beck Depresyon Envanteri, Stres Belirtileri Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Beck Anksiyete Envanteri, Rotter'in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeği uygulanmıştır.

Sosyo_Demografik bilgi formu EK 1'de verilmiştir.

2.3.1. İşsizlik Kaygısına İlişkin Psikometrik Sorular

Ersoy_Kart ve Erdost (2008) üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını belirlemek için var olan yazın ışığında 12 psikometrik soru oluşturulmuştur, sorular 1_5 arası puanlanan Likert tipi ölçek yardımı ile cevaplanmış, cevaplanan sorulardan işsizlik kaygısı hesaplanmakta ve 12 maddeden 5'i ters değerlendirilmektedir. (Ersoy_Kart ve Erdost, 2008)

Bu çalışma amacı ile kullanılan İşsizlik Kaygısına İlişkin Psikometrik sorular Ek 2'de verilmiştir.

2.3.2. Beck Depresyon Envanteri

1978’de Beck, Shaw, Emery ve Rush geliştirdikleri Beck Depresyon Envanteri (Beck Depression Invertory) duygusal bilişsel motivasyon belirtileri ölçmek için kullanılmıştır. Yapılan bu çalışma tanı koymaktan ziyade, depresyon belirtilerini objektif bir şekilde belirlemektir. (Savaşır ve şahin, 1997)

Beck depresyon envanteri formu 4 seçenekli olup 21 kategoriden oluşturulmuştur. Her kategori 0 ile 3 puan bulunmakta ve toplamı ile depresyon puanı belirlenmektedir. Bu formda elde edilebilecek en yüksek puan 63’tür. Bu puanlar depresyon düzeyinin ve şiddeti ile doğru orantılıdır.

Beck Depresyon Ölçeği’nin Türkiye’de uyarlamasını 1988’de Hisli yapmıştır. Yapılan bu çalışma 58 kız öğrenci üzerinden Türkçe ve İngilizce form arasında korelasyon katsayıları (.81) ve (.73) bulunmuş ve bu iki formun uyuma içerisinde olduğu belirlenmiştir. Çift ve tek sayılı bir envanterden oluşturulmuştur. Hisli 1989’da 259 üniversite öğrencisiyle yaptığı bir araştırmada iki yarım test güvenilirlik katsayısını (.74) olarak bulunmuştur. (Savaşır ve şahin, 1997)

1988 yılında Hisli, hastaları ile yaptığı çalışmada 17 ve üzerindeki Beck Depresyon Envanteri puanlarının tedavi olması gereken depresyonu %90’ın üzerinde doğruluk ile ayırt edilebileceğini kanıtlamıştır.

Bu çalışma amacıyla kullanılan Beck Depresyon Envanterinin örneği Ek 3’de gösterilmiştir.

2.3.3. Stres Belirtileri Ölçeği

Das Gupta tarafından 1992’de durumsal_sürekli kaygı durumunu ölçmek için kullanılan Stres Belirtileri Ölçeğini (Stress Self _ Assessment Checklist) geliştirmiştir. Likert tipi bir ölçek ile değerlendirilen 38 maddeden oluşan, her biri dört dereceli, 1=hiç 4=sürekli şekilde oluşturulmuştur. Uygulamada en düşük 38, en yüksek 152 puan elde edilebilecektir. Bu puanlar, belirtilerin sıklığı ile doğru orantılıdır.

Stres Belirtileri Ölçeğinin Türkiye uyarlamasını 1997’de Hovardoğlu tarafından yapılmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin uyumlu olarak stresin, fizyolojik, duygusal, ağrı_rahatsızlık şeklinde üç bileşeni tespit edilmiştir. Hovardoğlu 1983’de Öner ve Le Compte Türkiye’de uyarlamasını yaptığı Durumsal Kaygı ve Sürekli Kaygı Envanteri ile 1992’de Dasgupta tarafından stres belirtileri saptamak için geliştirilen listenin Türkçe formunu kullanarak 253 kişi ile bu araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada korelasyon

katsayıları (.36) ve (.65) şeklinde gözlemlenmiş ve korelasyon değerleri anlamlı sonucuna varılmıştır. 1997’de Hovardoğlu’nun çalışmasında çoklu regresyon analizi sonucunun durumsal ve sürekli kaygının belirgin yordayıcıları, bilişsel bileşen altına giren semptomlar olduğunu kanıtlamıştır.

Bu çalışma amacı ile kullanılan formun bir örneği Ek 4’de gösterilmiştir.

2.3.4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Morris Rosenberg (1963) tarafından geliştirilen ölçek 12 alt ölçekten ve 63 sorudan oluşmaktadır. (Rosenberg 1965)

Özsaygı kategorisinde 10 madde bulunmaktadır. Bireylerin yüksek ve düşük özsaygısına göre, yüksek özsaygı kişinin kendini değerli gördüğünü, düşük özsaygı kişinin kendisini değersiz gördüğünü, küçümsediğini ve kendini reddettiğini göstermektedir.

Resenberg Benlik Saygısı ölçeğinde maddelerin her biri 4 dereceli (1_hiç katılmıyorum, 4_tamamen katılıyorum) Likert tipi bir ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. 5 madde ters değerlendirilmektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı (.71)’dir. (Tiggeman ve Winefield, 1984)

Çuhadaroğlu 1986 yılında yaptığı çalışmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin Türk toplumuna uyarlamasını gerçekleştirmiştir ve yine 1994 yılında Tuğrul tarafından bu uygulamayı yapmıştır. Tuğrul 1994 yılında yaptığı çalışmada alkolik ebeveynlerin çocuklarının aile içerisindeki stres kaynaklarını, bu stresle başa çıkma yollarını konu aldığı çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (.86) olarak bulmuştur. Yılmaz 2002’de 425 kişi ile yapılan çalışmasında benlik saygısı ölçeğinin geçerliliğinin (.73) olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışma amacı ile kullanılan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği formunun bir örneği Ek 5’de gösterilmiştir.

2.3.5. Beck Anksiyete Envanteri

Beck vd. (1988) tarafından geliştirilen Beck Anksiyete Envanteri (Beck Anxiety Inventory) bireylerin yaşadığı anksiyete belirtilerinin sıklığının belirlenmesini amaçlamaktadır. 21 maddeden oluşan, 0_3 arası puanlanan Likert tipi bir ölçektir. Her madde için 0_Hi., 1_Hafif derecede, 2_Orta Derecede, 3_Ciddi Derecede seçeneklerinden birinin seçilmesi ve işaretlenmesi istenir. Puan ranjı 0_63’tür ve ölçekten alınan toplam

puanların yüksekliği, bireyin yaşadığı kaygının şiddetini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının (.92) olduğu bulunmuştur. (Savaşır ve şahin, 1997)

Ulusoy 1996 yılında Back Anksiyete Envanterinin Türkçe uyarlamasını yapmıştır. Ulusoy 177 psikiyatrik hasta üzerinden yaptığı çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını (.93) bulmuştur. (Savaşır ve şahin 1997)

Bu çalışma amacı ile kullanılan Beck Anksiyete Envanteri formunun bir örneği Ek 6’da gösterilmiştir.

2.3.6. Rotter’in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeği

Rotter tarafından 1966’da geliştirilen Rotter’in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeği (Rotter’s Internal_External Locus of Control Scale) kişilerin hayatındaki olayların nedenlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Rotter’in yaptığı bu çalışmaya göre iç kontrol kişinin, olayların nedeni şahsi davranışları olarak düşünmesiye, dış kontrol kişinin şahsi olmadığını bunun yanı sıra şans, kader, dış faktörler, hayat şartları olarak düşünmektedir. Bu ölçek 29 maddeden oluşmakta, iki seçenek (a ve b) bulunmaktadır. Ölçekteki seçeneklere verilen cevap 1 puan almakta ve sisteme göre alınacak toplam puan 0_23 arasında olmaktadır. Sistemde düşük puanlar iç kontrolü, yüksek puanlar dış kontrolü belirlenmektedir. İç tutarlılık katsayısı (.77), güvenilirlik katsayısı (.49) ile (.83) arasında değiştiği görölmüştür.

Dağ tarafından 1990 yılında Rotter’in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeğinin Türkiye uyarlaması yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada 532 birey üzerinden hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (.71), ölçeğin test_tekrar test güvenilirliği (.83) olarak belirlenmiştir.

Bu çalışma amacı ile kullanılan Rotter’in İç_Dış Kontrol Odağı Ölçeği formunun bir örneği Ek 7’de gösterilmiştir

2.4. İşlem

Çalışmada sorulara cevap bulabilmek için, ölçme Avrasya Üniversitesi sayısal ve sözel bölümlerde eğitim alan son sınıf öğrencisi 143 bireye uygulanmıştır.

Ölçekler araştırmacının gözetiminde, gönüllü olarak katılan öğrencilere kimlik bilgileri sorulmadan uygulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞSİZLİĞE BAKIŞ AÇISINA GÖRE PSİKOLOJİK BULGULAR

3.1. Bulgular

Yapılan çalışmada farklı alanlarda eğitim alan son sınıf üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu işsizlik kaygısının seviyesini belirlemeyi amaç edinmiştir. Bunun yanı sıra çeşitli faktörler arası (cinsiyet, ekonomik durum, özsaygı ve kontrol odağı inancı) arasındaki ilişkilerde göz önünde bulundurulmuştur. Yine aynı şekilde içinde bulunulan işsizlik kaygısının depresyon, kaygı, stres gibi değişkenlerle de ilişkisi konusunda etkileri de araştırılmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde de üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizliğe bakış açısı başlığı altında ki elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

3.2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Yaptığım bu çalışmada özelliklerini belirlemek için 143 üniversite son sınıf öğrencisi için hazırlanan demografik sorulara vermiş olduğu cevapların frekans dağılımları özetlenmektedir. Demografik özelliklerin frekansları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların demografik bilgi formunda eğitim gördüğü bölümü isteyerek mi karar verdiği, akademik başarılarının düzeyleri, iş yaşamına başlangıç için yeterliliği düşünceleri, iş deneyimleri ve duygusal bir ilişkinin varlığı sorulmuştur. Bunun yanı sıra almış olduğu eğitimleri dışında hangi avantajları bulunduğunu belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 2. Fakülte/Meslek Yüksekokulu Dağılımı Tablosu

		N	%
Fakülte/Meslek Yüksekokulu	Meslek Yüksekokulu	97	67,8
	Fakülte	46	32,2
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların fakülte değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların %67,8'i meslek yüksek okulu ve %32,2'si fakülte olarak dağılmıştır.

Tablo 3. Sınıf Değişkeni Dağılımı Tablosu

		N	%
Kaçıncı Sınıftasınız?	2. Sınıf (MYO için son sınıf)	97	67,8
	4. Sınıf (Fakülte için son sınıf)	46	32,2
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların sınıf değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %67,8'i 2. Sınıf (MYO için son sınıf) ve %32,2'si 4. Sınıf (Fakülte için son sınıf) olarak dağılmıştır.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni Dağılımı Tablosu

		N	%
Cinsiyetiniz?	Kadın	83	58,0
	Erkek	60	42,0
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %58'i kadın ve %42'si erkek olarak dağılmıştır.

Tablo 5. Yerleşim Yeri Dağılımı Tablosu

		N	%
Yaşadığınız Yerleşim Yeri?	Köy	18	12,6
	Kasaba/İlçe	41	28,7
	İl/Metropol	84	58,7
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların yerleşim yeri değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %12,6'sı Köy, %28,7'si Kasaba/İlçe ve %58,7'si İl/Metropol olarak dağılmıştır.

Tablo 6. Eğitim Düzeyi Değişkeni Dağılımı 1 Tablosu

		N	%
Annenizin Düzeyi?	Okumamış	7	4,9
	İlköğretim	75	52,4
	Lise	47	32,9
	Üniversite	13	9,1
	Yüksek Lisans / Doktora	1	0,7
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların annesinin eğitim düzeyi değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %4,9'u Okumamış, %52,4'ü İlköğretim, %32,9'u Lise, %9,1'i Üniversite ve %0,7'si Yüksek Lisans / Doktora olarak dağılmıştır.

Tablo 7. Eğitim Düzeyi Değişkeni Dağılımı 2 Tablosu

		N	%
Babanızın Eğitim Düzeyi?	Okumamış	1	0,7
	İlköğretim	55	38,5
	Lise	58	40,6
	Üniversite	27	18,9
	Yüksek Lisans / Doktora	2	1,4
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların babasının eğitim düzeyi değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %0,7'si Okumamış, %38,5'i İlköğretim, %40,6'sı Lise, %18,9'u Üniversite ve %1,4'ü Yüksek Lisans / Doktora olarak dağılmıştır.

Tablo 8. Sektör Değişkeni Dağılımı 1 Tablosu

		N	%
Annenizin Çalıştığı Sektör?	Kamu	12	8,4
	Özel	9	6,3
	Serbest Meslek	9	6,3
	Emekli	9	6,3
	Çalışmıyor	104	72,7
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların annesinin çalıştığı sektör değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %8,4'ü Kamu, %6,3'ü Özel, %6,3'ü Serbest Meslek, %6,3'ü Emekli ve %72,7'si çalışmıyor olarak dağılmıştır.

Tablo 9. Sektör Değişkeni Dağılımı 2 Tablosu

		N	%
Babanızın Çalıştığı Sektör?	Kamu	23	16,1
	Özel	39	27,3
	Serbest Meslek	43	30,1
	Emekli	35	24,5
	Çalışmıyor	3	2,1
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların babasının çalıştığı sektör değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %16,1'i Kamu, %27,3'ü Özel, %30,1'i Serbest Meslek, %24,5'i Emekli ve %2,1'i Çalışmıyor olarak dağılmıştır.

Tablo 10. Gelir Dağılımı Tablosu

		N	%
Aile Aylık Geliri?	 - 666 TL	1	0,7
	667-1000	1	0,7
	1001-1500 TL	8	5,6
	1501-2000 TL	20	14,0
	2000+ TL	113	79,0
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların ailenin aylık geliri değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %0,7'si - 666 TL, %0,7'si 667-1000, %5,6'sı 1001-1500 TL, %14'ü 1501-2000 TL ve %79'u 2000+ TL olarak dağılmıştır.

Tablo 11. Aylık Harcama Değişkeni Dağılımı Tablosu

		N	%
Aylık Harcamanız?	0-100 TL	2	1,4
	101-250	3	2,1
	251-500	31	21,7
	501-750	19	13,3
	751-1000	39	27,3
	Diğer	49	34,3
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların aylık harcama değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %1,4'ü 0-100 TL, %2,1'i 101-250, %21,7'si 251-500, %13,3'ü 501-750, %27,3'ü 751-1000 ve %34,3'ü Diğer olarak dağılmıştır.

Tablo 12. Kalınan Yer Değişkeni Dağılımı Tablosu

		N	%
Kaldığınız Yer?	Aile Yanı	80	55,9
	Akraba Yanı	2	1,4
	Arkadaşla evde	16	11,2
	Tek başına evde	14	9,8
	Devlet Yurdu	8	5,6
	Özel yurt	23	16,1
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların kalınan yer değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %55,9'u Aile Yanı, %1,4'ü Akraba Yanı, %11,2'si Arkadaşla evde, %9,8'i Tek başına evde, %5,6'sı Devlet Yurdu ve %16,1'i Özel yurt olarak dağılmıştır.

Tablo 13. Bölüm Tercih Değişkeni Tablosu

		N	%
Bölümünüzü İstediniz mi?	Evet	120	83,9
	Hayır	23	16,1
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların bölümü isteme değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %83,9'u evet ve %16,1'i hayır olarak dağılmıştır.

Tablo 14. Akademik Başarı Değişken Tablosu

		N	%
Akademik Başarı Düzeyiniz?	Çok iyi	20	14,0
	İyi	51	35,7
	Orta	59	41,3
	Kötü	12	8,4
	Çok kötü	1	0,7
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların akademik başarı değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %14'ü Çok iyi, %35,7'si İyi, %41,3'ü orta, %8,4'ü kötü ve %0,7'si çok kötü olarak dağılmıştır.

Tablo 15. Eğitim Yeterliliği Değişkeni Tablosu

	N	%
Evet	17	11,9
Sizce aldığınız eğitim Kararsızım	62	43,4
yeterli mi? Hayır	64	44,8
Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların eğitimin yeterliliği değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %11,9'u evet, %43,4'ü kararsızım ve %44,8'i hayır olarak dağılmıştır.

Tablo 16. İş Deneyimi Değişkeni Tablosu

	N	%
Evet	96	67,1
İş deneyiminiz var mı? Hayır	47	32,9
Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların iş deneyimi değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %67,1'i evet ve %32,9'u hayır olarak dağılmıştır.

Tablo 17. İlişki Değişkeni Dağılımı Tablosu

	N	%
Evet	51	35,7
İlişkiniz var mı? Hayır	92	64,3
Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların ilişki değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %35,7'si evet ve %64,3'ü hayır olarak dağılmıştır.

Tablo 18. Avantajlar Değişkeni Dağılımı Tablosu

	N	%
Avantajlarınız?	Yabancı dil biliyorum	12 8,4
	Yurt dışı deneyimi	5 3,5
	Staj	72 50,3
	Mesleğimle ilgili kurslara katıldım	7 4,9
	Diğer	47 32,9
	Toplam	143 100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların avantajlar değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %8,4'ü Yabancı dil biliyorum, %3,5'i Yurt dışı deneyimi, %50,3'ü Staj, %4,9'u Mesleğimle ilgili kurslara katıldım ve %32,9'u diğer olarak dağılmıştır.

Tablo 19. İş Bulmama Değişkeni Dağılımı Tablosu

		N	%
İş bulamazsanız?	Askere gitmek	16	11,2
	Yüksek lisans	20	14,0
	Sınavlara hazırlanmak	48	33,6
	Kurslara katılmak	9	6,3
	Kendi işimi kurmak	29	20,3
	Diğer	21	14,7
	Toplam	143	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların iş bulamama değişkenine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %11,2'si askere gitmek, %14'ü yüksek lisans, %33,6'sı sınavlara hazırlanmak, %6,3'ü kurslara katılmak, %20,3'ü kendi işimi kurmak ve %14,7'si diğer olarak dağılmıştır.

3.2.1. Cinsiyetin Temel Etkisine İlişkin Bulgular

Tablo 20. Cinsiyet Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Tablosu

Cinsiyet		N	Ort	SS	F	t	Df	P
Gelirim olmayacağından endişe ederim	Kadın	83	2,83	1,560	0,709	-2,118	141	0,036
	Erkek	60	3,40	1,618		-2,106	124,521	
İşsiz olduğunu söylemenin zor olacağını hissederim.	Kadın	83	3,78	1,546	0,750	2,553	141	0,012
	Erkek	60	3,10	1,623		2,533	123,565	
Geçici işler yaparım	Kadın	83	2,49	1,476	9,429	3,061	141	0,003
	Erkek	60	1,80	1,117		3,199	140,683	

Cinsiyet değişkenine göre işsizlik kaygısı puanlarının anlamlılığı yukarıda verilmiştir. Buna göre erkeklerin “Gelirim olmayacağından endişe ederim” maddesinden aldığı puan kadınlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların “İşsiz olduğunu söylemenin zor olacağını hissederim” maddesinden aldığı puan erkeklerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Son olarak kadınların “Geçici işler yaparım” maddesinden almış olduğu puan erkeklerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Tablo 21. Depresyon Düzeyi Ve Cinsiyet Gruplar Analiz Tablosu

Cinsiyet		N	Ort	SS	F	T	df	P
Depresyon Düzeyi	Kadın	82	1,7311	0,43633	0,004	1,775	140	0,078
	Erkek	60	1,5944	0,47534		1,752	120,746	

Yukarıdaki tabloda depresyon düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin t-testi analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamsız olarak bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 22. Kontrol Odağı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu

Cinsiyet		N	Ort	SS	F	t	Df	p
Kontrol odağı	Kadın	83	1,4890	0,12032	0,201	-0,803	141	0,424
	Erkek	60	1,5060	0,13059		-0,792	120,878	

Yukarıdaki tabloda kontrol odağı düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin t-testi analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamsız olarak bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 23. Benlik Saygısı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu

Cinsiyet		N	Ort	SS	F	t	df	P
Benlik Saygısı	Kadın	83	2,5554	0,25531	7,542	-2,437	141	0,016
	Erkek	60	2,6883	0,39621		-2,279	93,664	

Yukarıdaki tabloda benlik saygısı düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin t-testi analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı olarak bulunmuştur ($p<0,05$). Bu çerçevede erkeklerin benlik saygısının kadınlardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 24. Stres Belirtileri Ve Cinsiyet Analizi Tablosu

Cinsiyet		N	Ort	SS	F	t	df	P
Stres Belirtileri	Kadın	83	1,9086	0,42495	0,013	4,928	141	0,000
	Erkek	60	1,5614	0,40254		4,972	131,123	

Yukarıdaki tabloda stres belirtileri düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin t-testi analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı olarak bulunmuştur ($p<0,05$). Bu çerçevede kadınların stres belirtilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

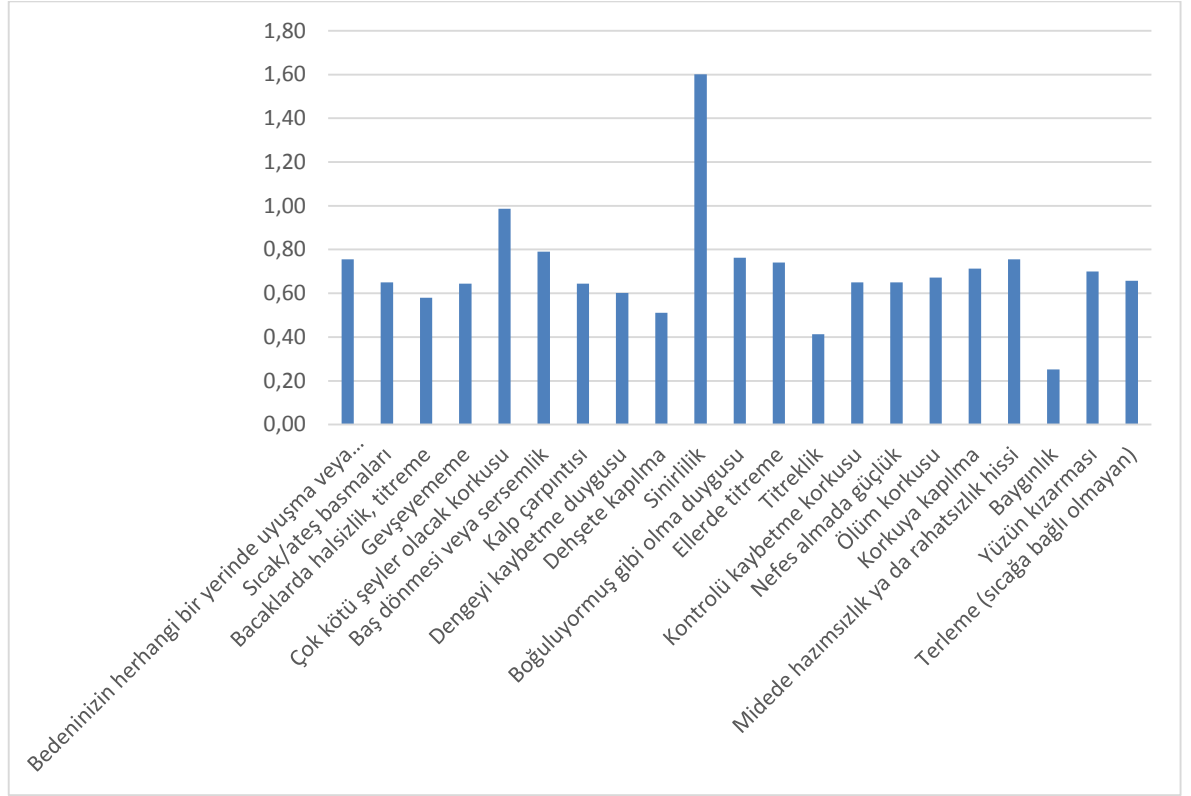
3.2.2. Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanı Tanımlayıcı İstatistik Puanları

Tablo 25. Kaygı Düzeyine İlişkin İstatistik Tablosu

	N	Minimum	Maksimum	Toplam	Ort	SS	Variance
Bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma	143	0	3	108	0,76	0,906	0,820
Sıcak/ateş basmaları	143	0	3	93	0,65	0,841	0,708
Bacaklarda halsizlik, titreme	143	0	3	83	0,58	0,843	0,710
Gevşeyememe	143	0	3	92	0,64	0,930	0,865
Çok kötü şeyler olacak korkusu	143	0	3	141	0,99	1,041	1,084
Baş dönmesi veya sersemlik	143	0	3	113	0,79	1,020	1,040
Kalp çarpıntısı	143	0	3	92	0,64	0,952	0,907
Dengeyi kaybetme duygusu	143	0	3	86	0,60	0,873	0,763
Dehşete kapılma	143	0	3	73	0,51	0,903	0,815
Sinirlilik	143	0	3	229	1,60	1,082	1,171
Boğuluyormuş gibi olma duygusu	143	0	3	109	0,76	1,068	1,140
Ellerde titreme	143	0	3	106	0,74	1,033	1,066
Titreklik	143	0	3	59	0,41	0,859	0,737
Kontrolü kaybetme korkusu	143	0	3	93	0,65	0,966	0,933
Nefes almada güçlük	143	0	3	93	0,65	0,966	0,933
Ölüm korkusu	143	0	3	96	0,67	1,080	1,166
Korkuya kapılma	143	0	3	102	0,71	0,983	0,967
Midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi	143	0	3	108	0,76	1,050	1,102
Baygınlık	143	0	3	36	0,25	0,717	0,514
Yüzün kızarması	143	0	3	100	0,70	1,068	1,141
Terleme (sıcağa bağlı olmayan)	143	0	3	94	0,66	0,979	0,959

Yukarıdaki tabloda kaygı düzeyine ilişkin istatistikler verilmiştir. Bu çerçevede katılımcılar en yüksek puanı sinirlilik maddesinden almıştır.

Grafik 10. Durumluluk ve Sürekli Kaygı İle Umutsuzluk Puanı Tanımlayıcı İstatistik Grafiği

3.2.3. Cinsiyete Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları

Tablo 26. Kaygı Düzeyi Ve Cinsiyet Grupları Analiz Tablosu

Cinsiyet	N	Ort	SS	F	T	df	p
Kaygı Kadın	83	0,8342	0,63219	1,638	3,089	141	0,002
Erkek	60	0,5175	0,56524		3,145	134,699	

Yukarıdaki tabloda kaygı düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin t-testi analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı olarak bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu çerçevede kadınların kaygı düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

3.2.4. Akademik Başarı Düzeyine Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları

Tablo 27. Kaygı Düzeyi Ve Akademik Başarı Analizi Tablosu

A Başarı	N	Ort	SS	Df	F	P
Çok iyi	20	0,6071	0,59152	4	0,243	0,913
İyi	51	0,6956	0,51084	138		
Orta	59	0,7433	0,70503			
Kötü	12	0,7024	0,75104			
Çok kötü	1	0,3810				
Toplam	143	0,7013	0,62301	142		

Yukarıdaki tabloda kaygı düzeyi ve akademik başarı grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin ANOVA analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamsız olarak bulunmuştur ($p>0,05$).

3.2.5. Öğrencilerin Alınan Eğitimin İş Yaşamına Başlangıç İçin Yeterliliği Düşüncelerine Göre Durumluluk ve Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk Puanları

Tablo 28. Kaygı Düzeyi ve Eğitim Yeterliliği Analiz Tablosu

	N	Ort	SS	Df	F	P
Evet	17	0,7031	0,66294	2	0,386	0,681
Kararsızım	62	0,6513	0,63677	140		
Hayır	64	0,7493	0,60486			
Total	143	0,7013	0,62301	142		

Yukarıdaki tabloda kaygı düzeyi ve eğitim yeterliliği grupları arasındaki anlamlılığa ilişkin ANOVA analizi verilmiştir. Buna göre ortalamalar arasında oluşan farklılık istatistiksel açıdan anlamsız olarak bulunmuştur ($p>0,05$).

3.3. Korelasyon Analizi ve İlişkin Bulgular

Tablo 29. Koralasyon Analizi Tablosu

		Kaygı	Depresyon Düzeyi	Kontrol Odağı	İşsizlik Kaygısı	Benlik Saygısı	Stres Belirtileri
Kaygı	Korelasyon	1	,529**	-0,015	-0,103	-0,070	,806**
	P		0,000	0,862	0,222	0,405	0,000
	N	143	142	143	143	143	143
Depresyon Düzeyi	Korelasyon	,529**	1	-0,004	-0,047	-,182*	,500**
	P	0,000		0,961	0,576	0,030	0,000
	N	142	142	142	142	142	142
Kontrol Odağı	Korelasyon	-0,015	-0,004	1	0,069	0,001	-0,032
	P	0,862	0,961		0,411	0,991	0,703
	N	143	142	143	143	143	143
İşsizlik Kaygısı	Korelasyon	-0,103	-0,047	0,069	1	-,212*	-0,091
	P	0,222	0,576	0,411		0,011	0,281
	N	143	142	143	143	143	143
Benlik Saygısı	Korelasyon	-0,070	-,182*	0,001	-,212*	1	-0,053
	P	0,405	0,030	0,991	0,011		0,529
	N	143	142	143	143	143	143
Stres Belirtileri	Korelasyon	,806**	,500**	-0,032	-0,091	-0,053	1
	P	0,000	0,000	0,703	0,281	0,529	
	N	143	142	143	143	143	143

Yukarıdaki tabloda katılımcıların; Kaygı, Depresyon Düzeyi, Kontrol Odağı, İşsizlik Kaygısı, Benlik Saygısı ve Stres Belirtilerine ilişkin korelasyon analizi verilmiştir. Buna göre kaygı düzeyi ile depresyon ($p<0,05$; ,529) ve stres belirtileri ($p<0,05$; ,806) arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur.

Depresyon düzeyi ile benlik saygısı ($p<0,05$; -,182) arasında negatif ve stres belirtileri ($p<0,05$; ,500) arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Son olarak işsizlik kaygısı ile ($p<0,05$; -,212) benlik saygısı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur.

3.4. Regresyon Analizi İşsizlik Puanları İçin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 30. Regresyon Analizi Sonuçları 1

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,261 ^a	0,068	0,034	0,49584
a. Predictors: (Constant), Stres Belirtileri, Kontrol Odağı, Benlik Saygısı, Depresyon Düzeyi, Kaygı				

Yukarıdaki tabloda işsizlik kaygısının bağımlı değişken olarak alındığı ve Stres Belirtileri, Kontrol Odağı, Benlik Saygısı, Depresyon Düzeyi, Kaygı düzeyinin bağımsız değişken olduğu regresyon analizi verilmiştir. Buna göre bağımsız değişkenler bağımlı değişkenin %3,4'ünü açıklamaktadır denilebilir.

Tablo 31. Regresyon Analizi Sonuçları 2

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,396	0,672		5,053	0,000
	Kaygı	-0,078	0,116	-0,096	-0,667	0,506
	Depresyon Düzeyi	-0,029	0,111	-0,027	-0,265	0,791
	Kontrol Odağı	0,268	0,334	0,066	0,802	0,424
	Benlik Saygısı	-0,351	0,129	-0,229	-2,714	0,008
	Stres Belirtileri	-0,026	0,159	-0,023	-0,161	0,872

Regresyon analizi sonucunda benlik saygısı bağımsız değişkenin işsizlik kaygısı değişkenine olan etkisinin anlamlı olduğu söylenebilir ($p<0,05$). Buna göre benlik saygısı standart sapma düzeyinde oluşan bir birimlik değişim işsizlik kaygısı standart sapma değerinde -0,229 br etki yapmaktadır denilebilir.

SONUÇ

Yapılan bu araştırma farklı bölümlerde okuyan, lisans ve ön lisans üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve bu kaygının seviyesini tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Bu çalışmada ele alınan değişkenler ise; işsizlik kaygısının eğitim alınan bölüm, cinsiyet, ekonomik durum, kontrol odağı inancıdır. İşsizliğin kişinin psikolojisini olumsuz etkilediği ile yola çıkılarak stres belirtileri, depresyon stres ve kaygı ile ilişkileri de göz önüne alınarak incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tartışılacaktır.

Son zamanlarda birçok ülkenin yaşadığı en önemli sorunlardan biri işsizliğin artmasıdır. Genç işsizlik ise mevcut işsizlikten her zaman daha fazla olmuştur. Yükseköğretim alan gençler, iş piyasasında daha avantajlı hale geleceğini düşünmektedir. Fakat yükseköğretim alan gençlerin sayısı arttıkça rakipler artmaktadır. Bu neden ile yükseköğretim almak yetmemekte derece ile okul bitirmek önemli hale gelmektedir ve bu gençlerde ki psikolojik baskıyı arttırmaktadır. Eğitim almış gençlerin işsizlik durumunun artması gerilimin şiddetinin artmasına neden olmaktadır. 1987 yılında Rowley ve Feather genç işsizlerin ileri yaşlarda ki işsizlere oranla daha az stres yaşadıkları ilginç bir araştırma gibi olsa da, gençlerin sorumluluklarının ve daha az ekonomik sıkıntıların olması nedeni ile ilginç bir araştırma halinden uzaklaşmaktadır. Fakat yine de yapılan araştırmalar genç işsizlikteki etkisini açıklamakta çok yeterli olmadığı görülmektedir. Gençlerin işsizlik ile ilgili olan psikolojik etkilerini incelemek için yaşam boyu gelişimini göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Örnek verilecek olursa 1997 yılında Patterson tarafından yapılan çalışmada mezun olup işsiz kalmayı yetişkin statüsüne, yetişkin kimliğine kavuşmak olarak nitelendirilmektedir. İş bulabilmek sadece maddi olanaklar elde etmek olarak düşünülmemelidir. Çelik'in 2006'da yaptığı çalışmada ise iş bulabilmiş bir gencin ekonomik bağımsızlığını kazanmanın yanında, yetişkinliğe ulaşmayı başarabildiğini düşünmektedir.

“Ekonomik gücünün kazanamayan genç aileye bağımlı yaşamaya devam etmek zorunda kalmakta, bağımsız bir yaşam kuramamakta, gelecek hakkında karamsarlığa kapılmaktadır. İş gücü piyasasının dışında kalan genç, kendinden şüphe duymakta, sosyal ve psikolojik sorunlar yaşamaktadır.” (Ersoy_Kart ve Erdost 2008)

Gelişen teknoloji ile birlikte ülkemizde sözel ve sayısal bölümlerinden mezun olan öğrencilerin iş gücü piyasasında çok farklı iş imkanlarına sahip olmaları sonucunu oluşturmaktadır. Bu durum öğrencilerin bölüm tercihlerini etkilemektedir. Bu anlamda farklı bölümlerde eğitim alan bireylerin işsizlik konusundaki riski farklı düşünebileceği

görülmektedir. Yaptığım bu çalışmamda farklı bölümlerde eğitim alan öğrencilerin işsizlik ile ilgili kaygı düzeyi de incelenmiştir.

Katılımcılar eğitim hayatını bitirip mezun olduktan sonra 1 yıl içinde iş bulamazlar ise yüksek lisans yapmak, askere gitmek, kurslara katılmak, sınavlara hazırlanmak (KPSS vb.) seçeneklerden birini tercih etmektedirler. Bu durum gençlerin hayatlarını kurmak için bir hayli uğraştıklarını ve bilinçli bireyler olduklarını belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü üniversite eğitiminin iş yaşamı için iyi bir başlangıç olduğunu düşünseler de, yüksek öğretim alan öğrenci sayısı arttıkça rekabet artmakta ve bu durum iş bulmayı zorlaştırmaktadır. Gençler bu durum karşısında rekabetten sıyrılıp öne geçebilmek için mesleki kurslara seminerlere katılarak, yüksek lisans yaparak farklı beceriler elde ederek kariyer yolculuğunda başarı şansını arttırmayı hedeflemektedirler. Bu durumdan çıkarılan sonuç ise Avrasya Üniversitesi öğrencilerinin hayat boyu gelişim anlayışını ve farklı becerilere sahip olmanın değerini ve önemini anladıkları şeklinde yorumlanır. Günümüzde bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi halen mevcut olan bilgilerin hızla güncelliğini yitirmesine sebep oluşturmaktadır. “O neden ile bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini katabilen ve bilgileri yayan toplum ya da kişiler güçlü olarak kabul edilmektedir.” (TÜSİAD, 1999).

Türkiye koşullarında askerliğini bitirmiş olmak da iş bulabilmek açısından avantajlı pozisyonda olmuş anlamına gelmektedir bu neden ile eğitimi tamamladıktan hemen sonra yapılacaklar arasındadır. Eğitim hayatını tamamlayan fakat iş bulamayan genç erkekler, iş bulamamanın yarattığı etkiyi azaltmak için askerlik görevini tamamlamayı, yük olma duygusundan kurtulmayı istemektedir. Bu bakış açısı işsiz olarak anılmak yerine asker olarak isimlendirilmeye yardımcı olmaktadır. Vatan görevini ifa etmek hem sosyal, hem ekonomik hem de psikolojik sorunları devre dışı bırakacaktır.

Araştırmamda cinsiyet temel etkisine ilişkin bulgulara bakıldığında kadın öğrencilere nazaran erkek öğrencilerin işsizlik kaygısı düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu tespit araştırmamın hipotezi ve alan yazındaki bulgulara göre uyumlu olarak görülmektedir. Fakat bulgularımda “Gelirim olmayacağımdan endişe ederim” maddesinden aldığı puan kadınlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuş, “İşsiz olduğunu söylemenin zor olacağını hissedirim” maddesinden aldığı puan erkeklerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Bu durum erkek egemen bir toplumda yaşayan bireyler için ekmek kazanan rolü dolayısıyla işe yaramama pozisyonuna düşürüldüğünü ve yetersiz hissettiği görülmektedir. Bu durumda kadın rolü ise anne ve eş olarak algılandığı için işsizlik kaygısının görece düşük olduğunun beklenir olduğuna dair kanıttır.

Çalışmamda benlik saygısı düzeyi ve cinsiyet grupları arasındaki anlamlılık analiz edilmiş ve erkeklerin benlik saygısının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat stres belirtileri gruplandırmalara göre de kadınların stres belirtilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ispatlanmıştır.

Analiz incelendiğinde özsaygı ve işsizlik kaygısı arasında negatif bir korelasyonun varlığı tespit edilmiştir. Daha önceki çalışmalarda da belirtildiği gibi işsizlik kaygısı çoğaldıkça özsaygı yani benlik saygısı da zedelenmektedir. Özsaygısı nispeten düşük kişiler başarısızlığı bekleme ve kabullenme, başarısızlık koşulunda kendilerini değersizleştirme eğilimi taşımaktadırlar. Mezun olduktan sonra bazı kişiler iş bulmayı doğru yerde ve zamanda yani şansa bağlı olarak algıırken, bazıları ise ‘proje’ olarak algılanmaktadırlar, bu da bakıldığında içsel ve dışsal kontrol odağını vurgulamaktadır. Araştırmamın içeriğinde de işsizlik kaygısının kontrol odağı ile ilişkisinin olduğu düşünülmüştür. Araştırmamdaki bulgular beklentiler ile uyumludur ki dış kontrol puanı yüksek öğrencilerin yaşadıkları işsizlik kaygısının hem depresyon hem anksiyete düzeylerinin daha çok olduğu kanıtlanmıştır.

Çalışmamda gençlerin işsizliğe bakış açılarına etki eden doğrudan ve dolaylı etkileri ortaya koymayı amaçlayan araştırmamın alt problemlerinden depresyon düzeyi, kontrol odağı, benlik saygısı, stres belirtileri gibi bağımsız değişkenlerinin varyansının pozitif yönde açıklandığını ortaya koymuştur.

İşsizlik kaygısı ve depresyon düzeyi ilişkisi de çalışmamda öne çıkmaktadır ki, iş bulamayacağına ilişkin bir inanç geliştikçe, depresyonun artacağı düşünülmektedir. Araştırmamda da bulgulara bakılacak olursa depresyon puanları arttıkça anksiyete ve işsizlik kaygısı da doğru yönde arttığı tespit edilmiştir. Sağlıklı, mantıklı bir bireyin eğitimi tamamlamasıyla birlikte çalışmak, üretmek, kazanmak en tabi hakkıdır. Fakat iş bulamamak bu bireyin yetersizlik duygusuna, hayata karşı küsmesine, çaresizliğe kapılmasına sebeptir. Genç insanlar için ise bu süreç daha sancılı geçmektedir ki, kendilerine yaptıkları yatırımların henüz tatminkar bir sonuca ulaşmamış olmasıdır. Genç işsizlerde ‘gelecek endişesi’ çok daha şiddetlidir. İşsizlik kaygısı ve hayattaki genel kaygı arasındaki ilişkinin doğru yönde olması bu anlamda değerlendirilebilir.

Araştırmamda ki bir diğer hipotez ise işsizlik kaygısı ve stres belirtileri ilişkisidir. Korelasyon bulgularında işsizlik kaygısı ve stres belirtileri arasında ilişki olduğu kanıtlanmış, bu bulgular hipotezimle uyumlu olmuştur.

Araştırmamda halen eğitim alan gençler henüz işsiz olmadıkları nedeni ile işsizliğin etkileri işsizliği yaşayan bireyler üzerinde ölçülmüştür. Fakat işsizlik oranlarında ki artış

toplumun büyük bir kısmında hissedilmesine, bu konuda araştırma yapıldığında işi olan ve olmayan ayrımı yapmak yeterli olmamaktadır. Eğitimli işgücü ise işsizlikten çok yoğun bir şekilde etkilenmektedir. Bu gerçekler doğrultusunda eğitime devam eden gençlerin de işsiz kalma kaygısı yaşamasına yol açmaktadır. Halen eğitime devam eden gençlerin olası işsizlik kaygısını konu alan araştırmaların çok az olması bu konuya eğilinilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yaptığım çalışma yüksek öğretimli gençlerin işsizlik kaygısına eğildiği için önem taşımaktadır. Çalışmamda yapılan araştırmalar sonucunda işsizlik kavramının sadece işsiz kesimi değil daha geniş kitlelere etki ettiğini göstermesi nedeni ile önemlidir.

Bunların yanı sıra yaptığım çalışmada bazı zayıf noktalar da vardır. Çalışmamda yer alan veriler Avrasya Üniversitesi'nde halen eğitim gören son sınıfta devam eden öğrencilerinin katılımı ile elde edilmiştir ve bu neden ile çalışma sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Bir diğer eksik kalan nokta ise sadece son sınıf öğrencilerinin katılımcı olması ve alt sınıfların araştırmada bulunmaması da kıyaslama yapmayı zorlaştıran bir etken olmasıdır. Bunun yanı sıra araştırma dönemin başında ve dönemin sonunda iki ayrı değerlendirme yapılması çalışmada daha etkili olacaktır.

ÖNERİLER

Yaptığım çalışma sonucu eğitimli işgücünün işsizlik kaygısına dikkat çekmekte, bu konu ile ilgili politikalara ihtiyacın olduğu ortaya koymaktadır. İşsizliğin çaresi olarak kişilerin kendi niteliklerini arttırma çalışmaları yeterli olmamaktadır. Politikacıların ricalar ile istihdam seferberliği oluşturma çabası yerine, yatırımlar yaparak istihdam yaratmaya yönelik politikalar oluşturma ve yatırımları teşvik etmesi gerekmektedir. 2019 Mayıs ayı genç işsizlik verilerine bakacak olursak %26,7 olmuştur ki, bu durum genç işsizliği düşürmeye yönelik politikalara da çok önem verilmesi gerekmektedir. Politikalar oluşturulurken de, kişilerin nitelikleri ve işgücü piyasasının ihtiyaçları önemle göz önünde bulundurulmalıdır. İşveren ve işgücü iletişimini oluşturacak kanalların da oluşturulması sağlanmalıdır.

Üniversite yönetimlerinin de üzerine düşen görevler vardır; staj vb. olanaklar sağlamak, eğitim niteliğini arttırmak, işgücü piyasasının ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak eğitim sistemi geliştirmek gibi örnekler verebiliriz.

Öğrencilerin işsizlik kaygısını ve psikolojilerini göz önüne alırsak, üniversite bünyesinde psikolojik destek verecek ve iş arama motivasyonu sağlayacak danışmanlık hizmeti vermek.

Ülkemizin çağdaş uygarlığa erişebilmesi ve bilgi toplumu haline getirilebilmesi için kendine güvenen ve iyi bir donanıma sahip gençlerin eşsiz katkılarına bağlıdır. İşsizlik global dünyada küresel bir sorun haline gelmiş olmasına rağmen aşılması olanaksız bir engel değildir. Etkili kamu personel politikaları, girişimciliğin teşvik edilmesi eğitimli işsizler ordusunu azaltmanın yanı sıra aydınlık yarınlar için, çağdaş bir toplum için zemin hazırlayacaktır. Kuşkusuz ki bu konuda gençlere düşen sorumluluklar vardır; hayatı boyunca öğrenme misyonuna sahip olarak şahsi gelişime açık ve istekli olmak hem bireysel gelişmeyi hem de ulusal ilerlemeyi başaracaktır.

‘Vatanın bütün ümidi ve geleceği size, genç nesillerin anlayış ve enerjisine bağlanmıştır.’ M.K. Atatürk

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Ansal, H., Küçükçiftçi, S., Onaran, Ö. & Orbay, B.Z. (2000). Türkiye Emek Piyasasının Yapısı ve İşsizlik. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı. Numune Matbaacılık. İstanbul.
- Ataman, B.C. (1999). *İşgücü piyasası ve istihdam politikalarının temel prensipleri Ve İstihdam Politikaları*, İstihdam Danışmanlık Hizmetleri Eğitim Programı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara
- Çelik, K. (2006). *Unemployment Experience Of Youth In Ankara And Şanlıurfa*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Dağ, İ. (1990). *Kontrol Odağı, Stresle Başa Çıkma Stratejileri Ve Psikolojik Belirti Gösterme İlişkileri*-Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- WEB_2 DİSK, (disk. org.tr/2018/DISK-AR-işsizlik-ve-istihdam-raporu-Temmuz-2018pdf)
- Ersoy-Kart, M., & Erdost, H.E. (2008) Unemployment Worries Among Turkish University Students Social Behavior And Personality, Turkish.36 (2), 275-288.
- Feather, N.T. & Bond, M.J. (1983). Time Structure And Purposeful Activity Among Employed And Unemployed University Graduates. Journal Of Occupational Psychology, London.56, 241-254.
- Hepworth, S.J. (1980). Moderating Factors Of The Psychological Impact Of Unemployment. Journal Of Occupational Psychology, Australian. 53, 139-145.
- WEB_1Hurriyet, www.hurriyet.com.tr.=Ekonomi Haberleri (20 Mart 2009) (Erişim Tarihi 03.02.2019)
- Murphy, G. C. & Athanasou, J. A. (1997) The Effect Of Unemployment On Mental Health, Journal Of Occupational And Organizational Psychology, Romania. 72, 83-99.
- Rodriguez, Y. G. (1997). Learned Helplessness Or Expectancy Value? A Psychological Model For Describing The Experiences Of Different Categories Of Unemployed People. Journal Of Adolescence, Romania. 20, 321-332.
- Savaşır, I. & Şahin, N.H. (1997). *Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.

WEB_2TSKB, [www.tskb.com.tr./isgucu-istatistikleri-ocak-2018.pdf](http://www.tskb.com.tr/isgucu-istatistikleri-ocak-2018.pdf)). (Erişim Tarihi 22.04.2019)

Tiggemann, M., & Winefield, A. H. (1984). *The Effects Of Unemployment On The Mood, Self-Esteem, Locus Of Control And Depressive Affect Of School Leavers*. Journal Of Occupational Psychology. Australyan. 57, 33_42.

WEB_3 TUSIAD (1999). *Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması*. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, (Rapor No:TY/1184/1999). [http://www.tusiad.org/turkish/rapor/mesleki/meslek: 02-1. Pdf](http://www.tusiad.org/turkish/rapor/mesleki/meslek:02-1.Pdf)-(8.5.2010).

Waters, L.E.& Moore, K.A. (2002). *Predicting Self-Esteem During Unemployment: The Effect Of Gender, Financial Deprivation, Alternate Roles, And Social Support*. Journal of Employment Counseling, 39,171-189.

EKLER

Ek.1 Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel araştırma amaçlı kullanılacaktır, bu yüzden isminizi vermenize gerek yoktur. Sorulara içten cevap vermeniz araştırma sonuçları açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısını ve bu kaygının psikolojik etkilerini incelemektir. Elde edilen bilgiler grup halinde değerlendirileceği için isim belirtmeniz gerekmemektedir. Vereceğiniz cevaplar sadece araştırma amacı ile kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Sorulara göstereceğiniz dikkat söz konusu araştırmanın sağlıklı ve güvenilir olabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Soruları yanıtlamak için ayırdığınız zaman ve araştırmaya sağladığınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Elif ERGÜL

1- Fakülte/Yüksek Okul:

2- Bölüm:

3- Sınıf:

4- Doğum Yılı:

5- Cinsiyet: () K () E

6. Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yerleşim yeri?

a) Köy

b) Kasaba/İlçe

c) İl/Metropol

7. Anne ve babanızın eğitim düzeylerini belirtiniz:

	Okumamış	İlköğretim	Lise	Üniversite	Yüksek Lisans/ Doktora
ANNE					
BABA					

8. Anne ve babanızın çalıştıkları sektör:

	Kamu	Özel	Serbest meslek	Emekli (kamu ya da özel sektörden belirtiniz.)	Çalışmıyor
ANNE					
BABA					

9. Ailenizin aylık toplam geliri hangi gruba girmektedir?

- a) -666 TL b) 667-1000 c) 1001-1500 TL
d) 1501-2000 TL e) 2000 TL +

10. Aylık harcamanız ne kadardır?

- a) 0-100 TL b) 101-250 c) 251-500 TL
d) 501-750 TL e) 751-1000 TL f) Diğer

11. Kaldığınız yer?

- a) Aile yanı b) Akraba c) Arkadaşla evde
d) Tek başına evde e) Devlet yurdu f) Özel yurt

12. Bölümünüzü isteyerek mi tercih ettiniz?

- a) Evet b) Hayır

13. Size göre akademik başarı düzeyiniz nedir?

- a) Çok iyi b) İyi c) Orta
d) Kötü e) Çok kötü

14. Almakta olduğunuz üniversite eğitimi iş yaşamınıza iyi bir başlangıç yapmanız için sizce yeterli mi?

- a) Evet** **b) Kararsızım** **c) Hayır**

15. Bugüne kadar hiç iş deneyiminiz oldu mu?

- a) Evet** **b) Hayır**

16. Romantik (duygusal) bir ilişki içinde misiniz?

- a) Evet (Süre belirtiniz):**

- b) Hayır**

17. Üniversite eğitiminiz dışında sahip olduğunuz avantajlarınız neler?

- a) Yabancı dil biliyorum. b) Yurtdışı deneyimim var.
- c) Staj yaptım. d) Mesleğimle ilgili kurslara katıldım.
- e) Diğer

18. 1 yıl içinde iş bulamazsanız aşağıdakilerden hangisi size daha uygun?

- a) Askere gitmek b) Yüksek lisans yapmak
- c) Sınavlara hazırlanmak d) Kurslara katılmak
- e) Kendi işimi kurmak f) Diğer

Ek.2 İşsizlik Kaygısına İlişkin Sosyometrik Sorular

Mezuniyetimden sonra 1 yıl içinde iş bulamazsam;

1. Yaşamımı sürdürmek için yeterli bir gelirim olamayacağından endişe ederim.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
2. Aileme, arkadaşlarıma karşı itibarımı yitireceğimi düşünürüm.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
3. Kendime olan güvenimin sarsılacağına inanırım.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
4. Ne olursa olsun iş bulacağıma dair inancımı koruyacağıma inanırım.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
5. siz olduğumu başkalarına söylemenin zor geleceğini hissederim.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
6. İşsizliğin beni utandıracak bir durum olacağını sanmam.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
7. Kendi işimi kurmak gibi alternatif çözümler aramayı (arayacağımı)
düşünürüm.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
8. Gittikçe içime kapanmaya başlayacağımdan endişe ederim.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum
9. İş bulamama sebebinin benden değil, ülke koşullarından
kaynaklandığına inanırım.
1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum

10. Bu süreyi, işe başladığımda yapamayacağım pek çok aktivite ile ilgilenerek geçiririm.

1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum

11. Bu süreyi, moralimi hiç bozmadan iş sınavlarına hazırlanarak / iş aramaya devam ederek geçiririm.

1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum

12. Bu sürede, mesleğimle ilgisi olmasa da masraflarımı karşılayacak geçici işler yaparım.

1() _____ 2 () _____ 3() _____ 4() _____ 5()
Tamamen Hiç
katılıyorum katılmıyorum

Ek.3 Beck Depresyon Envanteri (1978 Formu)

Aşağıda kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde, bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra o maddenin yanındaki harfin üzerinde (x) işareti koyunuz.

1.	(a) Kendimi üzgün hissetmiyorum. (b) Kendimi üzgün hissediyorum. (c) Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum. (d) Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum.
2.	(a) Gelecekte umutsuz değilim. (b) Geleceğe biraz umutsuz bakıyorum. (c) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok. (d) Benim için bir gelecek yok ve bu durum düzelmeyecek.
3.	(a) Kendimi başarısız görmüyorum. (b) Çevremdeki birçok kişiden daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır. (c) Geriye dönüp baktığımda, çok fazla başarısızlığımın olduğunu görüyorum. (d) Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.
4.	(a) Her şeyden eskisi kadar zevk alabiliyorum. (b) Her şeyden eskisi kadar zevk alamıyorum. (c) Artık hiçbir şeyden gerçek bir zevk alamıyorum. (d) Bana zevk veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı.
5.	(a) Kendimi suçlu hissetmiyorum. (b) Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor. (c) Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum. (d) Kendimi her an için suçlu hissediyorum.
6.	(a) Cezalandırıldığımı düşünmüyorum. (b) Bazı şeyler için cezalandırılabileceğimi hissediyorum. (c) Cezalandırılmayı bekliyorum. (d) Cezalandırıldığımı hissediyorum.
7.	(a) Kendimden hoşnudum. (b) Kendimden pek hoşnut değilim. (c) Kendimden hiç hoşlanmıyorum. (d) Kendimden nefret ediyorum.
8.	(a) Kendimi diğer insanlardan daha kötü görmüyorum. (b) Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum. (c) Kendimi hatalarım için çoğu zaman suçluyorum. (d) Her kötü olayda kendimi suçluyorum.
9.	(a) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok. (b) Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum, fakat bunu yapmam. (c) Kendimi öldürebilmeyi isterdim. (d) Bir fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.
10.	(a) Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum. (b) Eskisine göre şu sıralarda daha fazla ağlıyorum. (c) Şu sıralarda her an ağlıyorum. (d) Eskiden ağlayabilirdim ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.
11.	(a) Her zamankinden daha sinirli değilim. (b) Her zamankinden daha kolayca sinirleniyor ve kızıyorum. (c) Çoğu zaman sinirliyim. (d) Eskiden sinirlendiğim şeylere bile artık sinirlenemiyorum

12.	(a) Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim. (b) Eskisine göre insanlara daha az ilgiliyim. (c) Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim. (d) Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı.
13.	(a) Kararlarımı eskisi kadar kolay ve rahat verebiliyorum. (b) Şu sıralarda kararlarımı vermeyi erteliyorum. (c) Kararlarımı vermekte oldukça güçlük çekiyorum. (d) Artık hiç karar veremiyorum.
14.	(a) Dış görünüşümün eskisinden daha kötü olduğunu sanmıyorum. (b) Yaşlandığımı ve çekiciliğimi kaybettiğimi düşünüyorum ve üzülüyorum. (c) Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz değişiklikler olduğunu hissediyorum. (d) Çok çirkin olduğumu düşünüyorum.
15.	(a) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum. (b) Bir işe başlamak için eskisine göre kendimi daha fazla zorlamam gerekiyor. (c) Hangi iş olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum. (d) Hiçbir iş yapamıyorum.
16.	(a) Eskisi kadar rahat uyuyabiliyorum. (b) Şu sıralarda eskisi kadar rahat uyuyamıyorum. (c) Eskisine göre 1 veya 2 saat erken uyanıyor ve tekrar uyumakta zorluk çekiyorum. (d) Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
17.	(a) Eskisine kıyasla daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum. (b) Eskisinden daha çabuk yoruluyorum. (c) Şu sıralar neredeyse her şey beni yoruyor. (d) Öyle yorgunum ki hiçbir şey yapamıyorum
18.	(a) İştahım eskisinden pek farklı değil. (b) İştahım eskisi kadar iyi değil. (c) Şu sıralar iştahım epey kötü. (d) Artık hiç iştahım yok.
19.	(a) Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi sanmıyorum. (b) Son zamanlarda istemediğim halde üç kilodan fazla kaybettim. (c) Son zamanlarda istemediğim halde beş kilodan fazla kaybettim. (d) Son zamanlarda istemediğim halde yedi kilodan fazla kaybettim. Daha az yemeye çalışarak kilo kaybetmeye çalışıyorum. Evet () Hayır ()
20.	(a) Sağlığım beni pek endişelendirmiyor. (b) Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sorunlarım var. (c) Ağrı sızı gibi bu sıkıntıları beni epey endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zor geliyor. (d) Bu tür sıkıntılar beni öylesine endişelendiriyor ki artık başka hiçbir şey düşünemiyorum.
21.	(a) Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimi çeken bir şey yok. (b) Eskisine oranla cinsel konularla daha az ilgileniyorum. (c) Şu sıralarda cinsellikle pek ilgili değilim. (d) Artık cinsellikle hiçbir ilgim kalmadı.

Ek.4 Stres Belirtileri Ölçeği

Aşağıdaki belirtiler, **geçen hafta** ne kadar sıklıkla sizi etkiledi?

	Hiç 1	Ara sıra 2	Sık sık 3	Sürekli 4
1. Şiddetli baş ağrısı	1	2	3	4
2. Uyku bozuklukları	1	2	3	4
3. Yorgunluk	1	2	3	4
4. Aşırı yeme	1	2	3	4
5. Kabızlık	1	2	3	4
6. Bel ağrıları	1	2	3	4
7. Alerjik reaksiyonlar	1	2	3	4
8. Sinirlilik ve korku	1	2	3	4
9. Kabuslar	1	2	3	4
10. Yüksek tansiyon	1	2	3	4
11. Deride döküntüyle şiddetli kaşıntı	1	2	3	4
12. Alkol/ ilaç tüketimi	1	2	3	4
13. Fazla önemli olmayan enfeksiyonlar	1	2	3	4
14. Hazımsızlık	1	2	3	4
15. Hızlı soluma	1	2	3	4
16. Sıkıntı veren düşünceler	1	2	3	4
17. Deride kızarıklıklar	1	2	3	4
18. Adet kanamalarında düzensizlik	1	2	3	4
19. Bulantı ve kusma	1	2	3	4
20. İletişim kurma güçlüğü	1	2	3	4
21. Migren ağrısı	1	2	3	4
22. Sabahları erken uyanma	1	2	3	4
23. İştah kaybı	1	2	3	4
24. İshal	1	2	3	4
25. Boyun ve sırt ağrıları	1	2	3	4
26. Astım krizi	1	2	3	4
27. Şiddetli karın ağrısıyla birlikte ishal	1	2	3	4
28. Depresyon/kendini kötü hissetme	1	2	3	4
29. Eklem ağrıları	1	2	3	4
30. Üşüme veya titreme	1	2	3	4
31. Önemsiz/zararsız birkaç kaza	1	2	3	4
32. Mide ağrısı	1	2	3	4
33. El ve ayaklarda üşüme hissi	1	2	3	4
34. Kalp çarpıntısı	1	2	3	4
35. Cinsel problemler	1	2	3	4
36. Kızgınlık/öfke duyguları	1	2	3	4
37. Dikkati toplamada güçlük	1	2	3	4
38. Ağlama	1	2	3	4

Ek.5 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Aşağıda insanların kendileri hakkında genel olarak ne düşünüp, nasıl hissettiğini incelemeye yönelik bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen bu ifadeleri dikkatle okuyun ve ifadelerin size ne kadar uygun olduklarını verilen “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “biraz katılıyorum”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum” cevap seçeneklerinden değerlendirip, karşılık gelen rakamı **yuvarlak içine alarak işaretleyiniz**.

	Hiç katılmıyoru	Katılmıyoru	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	1	2	3	4
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4
3. Genelde kendimi başarısız biri olarak görme eğilimindeyim	1	2	3	4
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim	1	2	3	4
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey Bulamıyorum	1	2	3	4
6. Kendime karşı olumlu bir tutum İçindeyim	1	2	3	4
7. Genel olarak kendimden memnunum	1	2	3	4
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.	1	2	3	4
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.	1	2	3	4
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.	1	2	3	4

Ek.6 Beck Anksiyete Envanteri

Aşağıda insanların kaygılı ya da endişeli oldukları zamanlarda yaşadıkları bazı belirtiler verilmiştir. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyunuz. Daha sonra, her maddedeki belirtinin **bugün dahil son bir haftadır** sizi ne kadar rahatsız ettiğini aşağıdaki ölçekten yararlanarak maddelerin yanındaki uygun yere (X) işareti koyarak belirleyiniz.

0. Hiç	2. Orta derecede
1. Hafif derecede	3. Ciddi derecede

Sizi ne kadar rahatsız etti?

	Hiç	Hafif derecede	Orta derecede	Ciddi Derecede
1. Bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma	0	1	2	3
2. Sıcak/ateş basmaları	0	1	2	3
3. Bacaklarda halsizlik, titreme	0	1	2	3
4. Gevşeyememe	0	1	2	3
5. Çok kötü şeyler olacak korkusu	0	1	2	3
6. Baş dönmesi veya sersemlik	0	1	2	3
7. Kalp çarpıntısı	0	1	2	3
8. Dengeyi kaybetme duygusu	0	1	2	3
9. Dehşete kapılma	0	1	2	3
10. Sinirlilik	0	1	2	3
11. Boğuluyormuş gibi olma duygusu	0	1	2	3
12. Ellerde titreme	0	1	2	3
13. Titreklik	0	1	2	3
14. Kontrolü kaybetme korkusu	0	1	2	3
15. Nefes almada güçlük	0	1	2	3
16. Ölüm korkusu	0	1	2	3
17. Korkuya kapılma	0	1	2	3
18. Midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi	0	1	2	3
19. Baygınlık	0	1	2	3
20. Yüzün kızarması	0	1	2	3
21. Terleme (sıcağa bağlı olmayan)	0	1	2	3

Ek.7 Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği

Bu anket, bazı önemli olayların insanları etkileme biçimini bulmayı amaçlamaktadır. Her maddede 'a' ya da 'b' harfiyle gösterilen iki seçenek bulunmaktadır. Lütfen, her seçenek çiftinde sizin kendi görüşünüze göre gerçeği yansıttığına **en çok inandığınız cümleyi (yalnız bir cümleyi) seçiniz ve yuvarlak içine alınız.**

Seçiminizi yaparken, seçmeniz gerektiğini düşündüğünüz veya doğru olmasını arzu ettiğiniz cümleyi değil, gerçekten daha doğru olduğuna inandığınız cümleyi seçiniz. Bu anket kişisel inançlarla ilgilidir; bunun için 'doğru' ya da 'yanlış' cevap diye bir durum söz konusu değildir.

Bazı maddelerde her iki cümleye de inandığınızı ya da hiç birine inanmadığınızı düşünebilirsiniz. Böyle durumlarda, size en uygun olduğuna inandığınız cümleyi seçiniz. Seçim yaparken her bir cümle için bağımsız karar veriniz; önceki tercihlerinizden etkilenmeyiniz.

1.	a. Ana-babaları çok fazla cezalandırdıkları için çocuklar problemlili oluyor. b. Günümüz çocuklarının çoğunun problemi, ana-babaları tarafından aşırı serbest bırakılmalarıdır.
2.	a. İnsanların yaşamındaki mutsuzlukların çoğu, biraz da şanssızlıklarına bağlıdır. b. İnsanların talihsizlikleri kendi hatalarının sonucudur.
3.	a. Savaşların başlıca nedenlerinden biri, halkın siyasetle yeterince ilgilenmemesidir. b. İnsanlar savaşı önlemek için ne kadar çaba harcarsa harcasın her zaman savaş olacaktır.
4.	a. İnsanlar bu dünyada hak ettikleri saygıyı er geç görürler. b. İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın ne yazık ki değeri genellikle anlaşılmaz.
5.	a. Öğretmenlerin öğrencilere haksızlık yaptığı fikri saçmadır. b. Öğrencilerin çoğu, notların tesadüfi olaylardan etkilendiğini fark etmez.
6.	a. Koşullar uygun değilse insan başarılı bir lider olamaz. b. Lider olamayan yetenekli insanlar, fırsatları değerlendirememiş kişilerdir.
7.	a. Ne kadar uğraşsanız da bazı insanlar sizden hoşlanmazlar. b. Kendilerini başkalarına sevdiremeyen kişiler, başkalarıyla nasıl geçinileceğini bilmeyenlerdir.
8.	a. İnsanın kişiliğinin belirlenmesinden en önemli rolü kalıtım oynar. b. İnsanların nasıl biri olacaklarını kendi hayat tecrübeleri belirler.
9.	a. Bir şey olacaksa eninde sonunda olduğuna sık sık tanık olmuşumdur. b. Ne yapacağıma kesin karar vermek kadere güvenmekten daima daha iyidir.
10.	a. İyi hazırlanmış bir öğrenci için, adil olmayan bir sınav hemen hemen söz konusu olamaz. b. Sınav sorulan derste işlenenle çoğu kez o kadar ilişkisiz oluyor ki çalışmanın anlamı kalmıyor.
11.	a. Başarılı olmak çok çalışmaya bağlıdır; şansın payı ya hiç yoktur ya da çok azdır. b. İyi bir iş bulmak, temelde, doğru zamanda doğru yerde bulunmaya bağlıdır.
12.	a. Hükümetin kararlarında sade vatandaş da etkili olabilir. b. Bu dünya güç sahibi birkaç kişi tarafından yönetilmektedir ve sade vatandaşın bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktur.

13.	a. Yaptığım planları yürütebileceğimden hemen hemen eminimdir. b. Çok uzun vadeli planlar yapmak her zaman akıllıca olmayabilir, çünkü birçok şey zaten iyi ya da kötü şansa bağlıdır.
14.	a. Hiçbir yönü iyi olmayan insanlar vardır. b. Herkesin iyi bir tarafı vardır.
15.	a. Benim açımdan istediğimi elde etmenin talihle bir ilgisi yoktur. b. Çoğu durumda, yazı-tura atarak da isabetli kararlar verebiliriz.
16.	a. Kimin patron olacağı, genellikle, doğru yerde ilk önce bulunma şansına kimin sahip olduğuna bağlıdır. b. İnsanlara doğru şeyi yaptırmak bir yetenek işidir; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.
17.	a. Dünya meseleleri söz konusu olduğunda, çoğumuz anlayamadığımız ve kontrol edemediğimiz güçlerin kurbanıyızdır. b. İnsanlar siyasal ve sosyal konularda aktif rol alarak dünya olaylarını kontrol edebilirler.
18.	a. Birçok insan rastlantıların yaşamlarını ne derece etkilediğinin farkında değildir. b. Aslında 'şans' diye bir şey yoktur.
19.	a. İnsan, hatalarını kabul edebilmelidir. b. Genelde en iyisi insanın hatalarını örtbas etmesidir.
20.	a. Bir insanın sizden gerçekten hoşlanıp hoşlanmadığını bilmek zordur b. Kaç arkadaşınızın olduğu, ne kadar iyi olduğunuza bağlıdır.
21.	a. Uzun vadede, yaşamınızdaki kötü şeyler işi şeylerle dengelenir. b. Çoğu talihsizlikler yetenek eksikliğinin, ihmalin, tembelliğin ya da her üçünün birden sonucudur.
22.	a. Yeterli çabayla siyasal yolsuzlukları ortadan kaldırabiliriz. b. Siyasetçilerin kapalı kapılar ardında yaptıkları üzerinde halkın fazla bir kontrolü yoktur.
23.	a. Öğretmenlerin verdikleri notları nasıl belirlediklerini bazen anlayamıyorum. b. Aldığım notlarla çalışma derecem arasında doğrudan bir bağlantı vardır.
24.	a. İyi bir lider, ne yapacaklarına halkın bizzat karar vermesini bekler. b. İyi bir lider herkesin görevinin ne olduğunu bizzat belirler.
25.	a. Çoğu kez başıma gelenler üzerinde çok az etkiye sahip olduğumu hissedirim b. Şans ya da talihin yaşamımda önemli bir rol oynadığına inanmam.
26.	a. İnsanlar arkadaşça olmaya çalışmadıkları için yalnızdırlar. b. İnsanları memnun etmek için çok fazla çabalamanın yararı yoktur, sizden hoşlanırsa hoşlanırlar.
27.	a. Okullarda atletizme gereğinden fazla önem veriliyor. b. Takım sporları kişiliğin oluşumu için mükemmel bir yoldur.
28.	a. Başıma ne gelmişse, kendi yaptıklarımdandır. b. Yaşamımın alacağı yön üzerinde bazen yeterince kontrolümün olmadığını hissediyorum.
29.	a. Siyasetçilerin neden öyle davrandıklarını çoğu kez anlayamıyorum. b. Yerel ve ulusal düzeydeki kötü idareden uzun vadede halk sorumludur.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : ELİF ERGÜL
Doğum Yeri : TRABZON
Doğum Tarihi : 1988
Yabancı Dili : İNGİLİZCE
E-mail : elif_angin@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm	Üniversite	Yıl
Lisans	İktisat	Anadolu Üniversitesi	2010
Y. Lisans eğitime başlama	İktisat	Avrasya Üniversitesi	2016